

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A Kiadóhivatalban átvéve.	
Egész évre.....	16 kor.
Negyedévre.....	4 «
Helyben hához hordva:	
Egész évre.....	20 kor.
Negyedévre.....	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Negyedévre.....	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Ecce Sacerdos Magnus.

(Dr. V. Gy.) Százötven esztendővel ezelőtt II. Pál váradi püspök letette az alapjait Várad diszes székesegyházának. Ma a váradi egyházmegyének új főpásztora III. Pál püspök vonul be a székesegyházba s elfoglalja ott elődeinek dicsőszorosított főpapi székét.

Mikor az új — a váradi püspökök sorozatában a 78-ik — püspök alakja megjelenik a katedrális boltívei alatt, a kóruson felhangzik az ősi egyházi ének dallama:

Ecce sacerdos magnus!

Az öröm és lelkesülttség hangja
Az, mely kitör a püspököt váró
nép lelkéből: Ime a főpap!

Méltó az öröme és lelkesedése
A váradi egyházmegye papságának
híveinek, ujjongva kiálthatják:

Ecce sacerdos magnus. Megszünt
az árvaságunk: Szemrecsányi Pál
püspökben apostoli buzgóságu fő-
pásztort, bölcs és erélyes vezért,
kipróbált hűségű hazafit, áldozat-
kész jóttevőt és jóakaró atyát
nyertünk.

Tizenkét esztendőt töltött az
országban egy másik püspöki
székén. Munkájának a nyomában
áldás fakadt, templomok, iskolák
emelkedtek, a vallásosságnak, a
magyar kulturának erős várai.
Egyházmegyéjét szeretettel és erély-
lyel kormányozta, papjai és hivei
vetélkedtek egymással püspökük
tisztelőtében s a felvidék magyar
társadalma vezérének tisztelte őt.

Erényei fényes tehetsége és
fáradhatatlan apostoli működéssel
szerzett érdemei előtt fent és lent
egyaránt meghajoltak. Neve az egész or-
szágban tisztelet tárgya lőn, tekintélye a
kormányánál és püspök társai előtt egyre
növekedett.

Az autonómiai kongresszus tárgya-
lásait nagynevű elődével együtt ő irányi-
totta, a püspöki kar, a kormány és a
kongresszus közt ő volt a közvetítő.
A magyar nemzeti közélet két nagy moz-
galmának ő lett a vezére. A püspöki kar
keblében alkotott kivándorlási bizottság-

nak ő az elnöke s a Szent László tár-
sulatban mint Schlauch bibornok elnök
utóda a romániai és bukovinai magyarok
ügyének ő fáradhatatlan gondviselője és
bőkezű pártfogója.

Érde a világi és egyházi legfőbb
tekintély, az apostoli király és az apos-

megjelent küldöttségek előtt nyilatkozott
meg apostoli buzgalomtól és hazafias
érzelmeiktől telt főpásztori szíve. E nyilat-
kozatokból megismertük őt egészen.

Meleg közvetlenséggel szólott hozzánk,
őszinte lelke feltárult előttünk; s abból,
a mit ékesen beszélő ajkairól hallottunk,
szép jövőnek képe rajzolódik
meg.

Lelke át van hatva az eleven
és rendíthetetlen hittől s ez irá-
nyítja minden működését, de egyik
kezét a kornak üterén tartja s
finom érzéke észreveszi a modern
viszonyok követelményeit; látja a
küzdelmet, mely ma az egyházra
vár, de nem csügged a küzde-
lemben, bátor lélekkel vezeti a
reá bizottakat; papjait Krisztusban
testvéreinek s legkedvesebb mun-
katársainak tartja, kiktől feddhe-
tetlen életet s áldozatkész munkát
vár s bizik, hogy nem marad el
a jól végzett munka sikere.

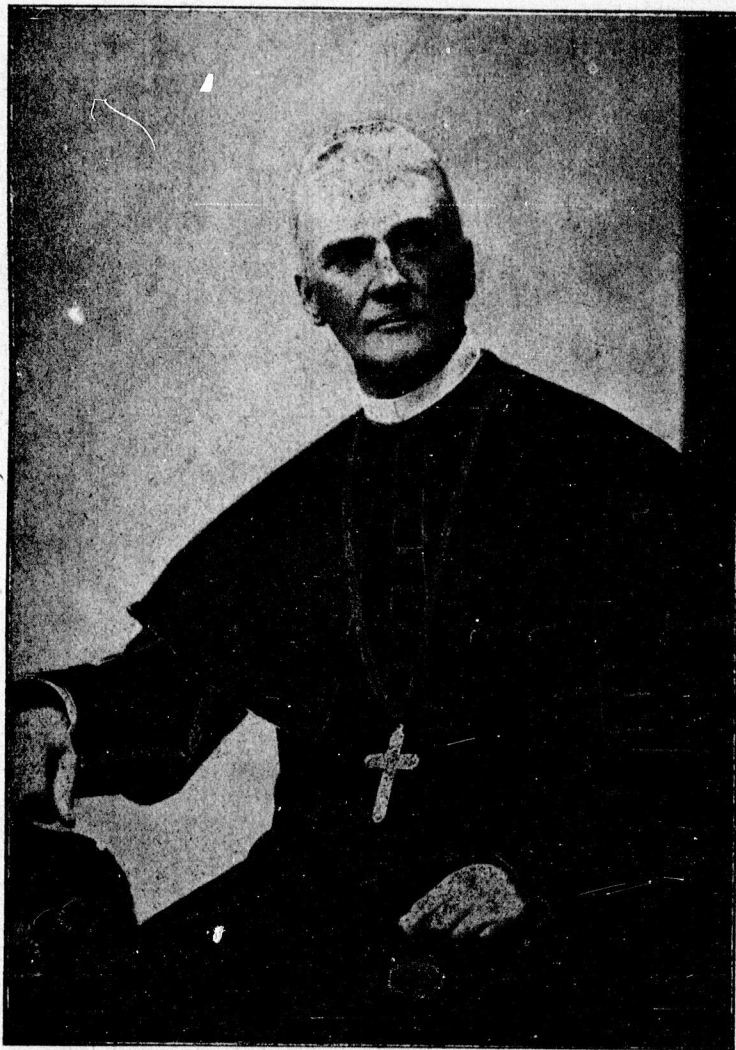
Másk vezérlő szelleme, mely
eddig is irányt szabott működé-
sének, lángoló hazafiassága. Ex-
ponált nemzetiségi vidékről jött
hozzánk, ott sem ismert megalku-
vást a magyarság dolgában. Itt is
apostola lett a magyar hazafias
érzelmeknek.

Nem a harcznak, hanem a
békének embere, sem a felekezeti,
sem a társadalmi villongást nem
fogja éleszteni, készségesen mű-
ködik együtt minden hivatott fak-
torral a haza, a társadalom és
a közjó érdekében.

Ilyen vezérelvek szűrődnek le
azokból a válaszokból, a melyeket
az új püspök az előtte tisztelgő
küldöttségeknek mondott. Egyházmegyéje,
papjai és hivei és az egész társadalom
bizalmat merit ebből a jövőre.

Hisszük, hogy az a korszak, mely
ma kezdődik s az új egyházfejedelem ne-
véhez fűződik, áldásos lesz Szent László
egyházmegyéjére, hasznos a közjóra, di-
csőséges püspökünkre.

Ebben a reményben köszöntjük az új
püspököt s lelkes örömmel kiáltjuk:
Ecce sacerdos magnus.

SZEMRECSÁNYI PÁL, NAGYVÁRADI PÜSPÖK.

li szentszék egyaránt méltányolták: a
korona titkos tanácsosai diszes sorába
emelte őt s az apostoli szék és a király
kegye Szent László ősi dicsőséges egyház-
megyéjének főpásztori székébe ültette.

Országos híri egyházi és hazafias
működéséből eddig is ismertük őt, most
már itt van közöttünk s ma, az egyház-
megye örömnépén átveszi egyházme-
gyéjének kormányzását.

Tegnap a hódolatára és üdvözlésére

Szmrecsányi Pál életrajza.

Osi törzsek nemesi család kimagasló sarja a nagyváradai egyházmegye új püspöke: **Szmrecsányi Pál**.

Liptó megye a család fészke s már a 13-ik század első felében szerepeltek a család ősei. A tatárok elleni küzdelemben szerezte püspökünk családja a nemességet s az ősi birtokot.

A nemességgel egyidőben vette fel a család mai nevét, amelynek fényét az utódok köztisztelettel öregbítették.

Szmrecsányi Pál 1846 május 2-án született Sárosvármegyében Daróczi községben. Atyja **Szmrecsányi Odón**, anyja báró **Berzeviczy Mária**, kivel a Berzeviczy-család bárói ága kihalt.

Az elemi oktatást, kitűnő és gondos nevelés mellett a szülei háznál nyerte. A gimnáziumot a VI-ik osztályig Kassán és Eperjesen végezte, majd a két felső osztályt Egerben fejezte be az érseki lyceumban.

Vallásos érzülete, szelid lelke a papi pályára vonzotta. Az egri papnevelőben azonban csak az első évet végezte, mert előjárói felismervén kiváló tehetségét, **Bartakovics** érsek a budapesti központi papnevelőbe küldte, hogy az egyetemen folytassa a teológiát. Itt fűzte szoros barátság azokhoz a tanuló társaihoz, akik a nagyváradai egyházmegyéből az időben a központi szemináriumban voltak s akik jelenleg kiváló diszei a nagyváradai káptalannak illetve az egyházmegye papságának: **Radnay** Farkas felsz. püspök, dr. **Steinberger** Ferencz apátkanonok és dr. **Karsch** Lollion derecskei plébánoshoz.

Szmrecsányi Pál nemcsak szelid, megnyerő lelkületével, de főként tehetségével itt is csakhamar magára vonta tanárai figyelmét és társainak kitűnő szeretetét s a szeminárium kebelében fennálló Magyar egyházirodalmi iskolának elnökségével tüntették ki.

Tanulmányai befejeztével 1869-ben áldozópappá szenteltetett. Rövid másfél évig káplánkodott Nyiregyháza és Maklárán, mikor **Bartakovics** érsek karkáplánnak Egerbe rendelte. Ezzel egyidejűleg érte az a kitüntetés, hogy egri főszékesegyházi hitszónokká neveztetett ki az alig két éves fiatal áldozópap. Csakhamar közkedveltté lett hatalmas szónoki képességei által nemcsak a papság, hanem a hívek körében is. — 1871-ben már érseki könyvtárnok, iktató és szentszéki aljegyző lett.

Bartakovics érsek halála után, mikor **Szmassa** foglalta el az egri érseki széket, az érseki udvarban találta a fiatal papot, aki egykori tanárának figyelmét már theologus korá-

ban felkeltette. Látta az új érsek, hogy mindazok a remények, amit a fiatal theologus képességébe vetett, mily szépen teljesülnek s kinevezte első titkárává. Új hatáskörében még nagyobb buzgalommal látott **Szmrecsányi Pál** sokszor nehéz feladatának teljesítéséhez s tudásával párosított fáradhatatlan buzgalomával fontos szolgálatot tett érsekének, akinek anynyira megnyerte bizalmát, hogy nemcsak a legfontosabb ügyek intézését végezte a legnagyobb pontossággal, hanem római és más külföldi utazásában is kísérte érseki urát.

Innét kezdve gyorsan haladt pályáján a püspöki méltóságig. 1881-ben érseki irodavezető, majd még az évben tb. kanonok, 1886-ban pedig valóságos kanonok lett. 1888-ban tyulphai cz. apáttá neveztetett ki.

Három évig az érseki joglyceum igazgatója volt s 1891-ben király ő Felsége által legkegyelmesebben **szepesi** megyés püspökké neveztetett ki, alig 45 éves korában.

1903. február havában ő Felsége újabb kitüntetésben részesítette, valóságos belső titkos tanácsosává nevezvén ki.

Az 1903. május 10-én kelt legfelsőbb királyi kéziratral pedig kinevezte ő Felsége Szent László egyházmegyéjének főpásztorává, váradi püspökké.

Szmrecsányi Pál v. b. t. t. püspök az egyházi téren, különösen kanonokká, majd püspökké kineveztetése óta, nagy buzgalmat fejtett ki. Nagy tudása, meggyőző ékesszólása nemcsak az országban, hanem Bécsben is felhívást keltettek.

Meleg szeretettel karolt fel minden ügyet, amely az egyházmegye papságának és híveinek javára irányult. Óriási összegeket áldozott egyházi, közoktatási, közmívelődési és jótékony czélokra és intézményekre. A szegények igazi jótévő atyja volt.

Élénk részt vett a püspöki kar működésében, tanácskozásában, különösen az **autonómiai** kongresszusok munkálataiban, ahol közvetítő volt a püspöki kar megbízásából a kongresszus és a kormány között. Az **amerikai kivándorlás** ügyével behatóan foglalkozott s e tárgyban a püspöki kar által kiküldött bizottság elnökségére kérték fel.

1900-ban a **Szent László-Társulat** elnökévé választották. Sokat fáradt, utazott a romániai magyarok érdekében, a bukovinai csángók helyzetének javításán. Jelenleg is több romániai magyar gyermeket neveltet a társulat a nagyváradai Szent Vince-intézetben. Aldásos tevékenységének maradandó oszlopa a bukaresti magyar iskola.

H. zafias érzése, gondolkodása keresztül csillámlik egész működésén s a felvidék különböző nemzetiségei között őre volt a magyarságnak, fáradhatlan harczosa a nemzeti érzés emelésének.

Magyaros vendégszeretete közmondásos és szeretetremlő előzékenysége vendégei iránt a legmagasabb körök becsülését biztosítja számára. **József** és **József** Agost főherczegek családjaikkal **Seefried** báró családjaival, **Szmassa** József egri érsek többször keresték fel savnik pompás nyaralójában.

Különös előszeretettel van eltelve a gazdálkodás iránt s kitűnő gazdának ismerik a szakkörökben is. A szepesi püspökség uradalmait mintagazdaságokká fejlesztette. Szereti a természetet, a maga fenségében.

Új székhelyén is különféle intézkedéseket tett, amelyek mind azt célozzák, hogy a váradi püspökség birtokain is a gazdálkodást minél intenzívebbé tegye s ezáltal is előmozdítsa az egyházmegye anyagi és szellemi jólétét.

Elve: Non verbis, sed factis opus est. — Nem szavak, hanem tettek kelljenek. Cimerében viselt jelszava: Nec temere, nec timide. Nem vakmerőn, de nem is gyáván.

Az Isten áldása legyen minden irányban működésén!

Tisztelgések a püspöknél.

A tisztelet és szeretet igaz megnyilatkozása töltötte be tegnap a sziveket Szent László ősi városában s ezen meleg érzésnek spontán megnyilatkozását láttuk tegnap az új püspök előtt végbement tisztelgéseknél.

Örömmel fogadta Nagyvárad közönsége a kinevezést, de egész nagyságában most juthatott kifejezésre ez öröm, mikor első alkalommal a város falai között üdvözölhette az új egyházfejedelmet.

Jóval a kitűzött idő előtt hosszú kocsisorban érkeztek a tisztelgő küldöttségek a püspöki székházba, akik a díszterem melletti tágas helyiségben, egyházmegyei irodában és folyosón gyülekeztek.

A tisztelgések helyétül a palotának a váradi püspökök arcképével díszített terme volt kijelölve.

Az előre megállapított időben, egy-egyed öt órakor vette kezdetét a tisztelgés.

A „TISZANTUL” TÁRCZÁJA.

Szmrecsányi Pál váradi püspök ősei.

Írta: Dr. Karácsonyi János.

Hazánk északi részén, a Kriván és az Alsó-Tátra hegységek között a rohanó Vág folyó gyönyörű, tágas völgyet alkot s ennek hét század óta Liptó a neve.

Mikor a magyarok hazánkat elfoglalták, Liptót, Zólyom, Turóczi, Árva megyék területével együtt országválasztó, lakatlan köznek hagyták. Szabadon nőtt az erdő, garázdálkodhattak a Vág és mellékfolyói, gyepesedtek be az utak, hisz e köznek éppen az volt a célja, hogy ellenség azon keresztül be ne törhessen hazánkba. Így is maradt Liptó 1200 tájáig.

Ekkor azonban a magyar nép már megtöltötte hazánk síkságát és ebbe nyíló térségek völgyeit. Új földet keresett kivált az a része, a melyeknek megélhetéséhez nagy terjedelmű erdők, vizek voltak szükségesek. A holt vár-

hoz tartozó vadász népfelkereskedett tehát és Liptóban keresett helyet, a hol még nyugodtabban tevékenykedhet a sólymokat, űzhette a vadakat. Értették aztán ott vadászat kedvéért odaranduló királyaink egy kis várat is (a mai Bukovina falu felett, Olaszitól északra) elnevezték azt Liptóvárnak. Ezzel megindult Liptó benépesítése.

E benépesítés elején magyarok indult. Boldogasszonyháza, Hadász (most Bobrovník), Szentanna, Solymos (most Szokolcz) magyar helységek támadtak Liptóvár közelében. De az 1241-iki rettenetes csapás egyszerre tönkretette a magyar nép sűrűségét, elhalványította abbéli reményét, hogy a Garam, Vág, Hernád, Poprád felső völgyeit vérbeli magyarsággal töltheti be.

Hívták tehát és szívesen fogadták az idegen települőket is.

Így jött be hazánkba a tatárjárás után (1242—48 között) egy cseh nemes is, **Laurin** fia **Bogomér** ispán. Atyjának Laurin (Lauren) neve a latin Laurentius (Lőrincz) név cseh alakja, az ő neve pedig az Amadeus (Isten-

szertől) névnek szláv fordítása s a magyarban idővel Bagomér-ra változott.

Bogomér nem egyedül jött. Bátyja **Serefel** is átköltözött, s a király a mai Liptó-Szentmiklós, Andrásfalva, **Szmrecsány** és Zsár helységek területét adta át települőhelyül. Ezek közül Liptó-Szentmiklósnak, már volt (még pedig magyar) neve. Andrásfalvát is megülte már előtűk egy Hak nevű ember s azért 1242—1360-ig azt Hak-ülésnek hívták. De a Liptó-Szentmiklóstól északra eső völgyet még nem nevezték el a magyarok. Annak tehát a Bogomérrel jött csehnek adtak nevet, még pedig az ott termelt szmerke (szemerke másként borsfenyő) fákról **Szmrecsány**-nak nevezték. E **Szmrecsány** név azonban a XVII. századig sehogy se mászott a magyar jegyzők fölébe s azért ők állandóan Szemercesényre magyarsították azt s az onnan származó családot pedig **Szemercesényi**-nek írták.

Bogomér, a mint egyszer itt Magyarországon megvetette lábát, ha névre és nyelvre rögtön nem is, érzésre mindjárt magyarrá vált. Volt hazájába való visszatérésének még a re-

FÁBRY TESTVÉREK

nagy áruháza

Nagyvárad, Olasz, Fő-utca.

Telefon szám 76.

Egyedüli keresztény kalap és uri divat üzlet Nagyváradon.

Őszi és téli időnyre legújabb divatu uri és fiu kalapok, női, férfi és gyermek Budapesti kézimunka készítésű **CZIPÓK**, a legnagyobb választékban **férfi fehérneműk, ke-**

tyűk, harisnyák s mindennemű uri divatcikkek, meglepő szép választékban. 445

Lelkiismeretes kiszolgálás.

Elősmert szolid bevásárlási hely.

A káptalan és egyházmegyei papság hódolata.

Elsőnek a váradi káptalan és az egyházmegyéből besereglett papság mutatta be hódolatát.

A papságot a káptalan illustris feje: **Vinkler József** vál. püspök, nagyprépost vezette a püspök elé s körülbelül a következőkben üdvözölte az egyházmegye új püspökét:

Nagyméltóságú és Főtisztelendő megyés püspök, valóságos belső titkos tanácsos, Kegyelmes Urunk!

Attól a perctől fogva, hogy a mindenható jó Isten megboldogult püspökatyánkat magához szólította és az egyházmegye főpásztortól és atyjától megfosztva valóságosan árvává lőn, ez egyházmegye papságának és híveinek egyetlen egy fohásza volt az Ur Istenhez: az, hogy adjon az egyházmegyének szíve szerint olyan főpásztort, aki az ő dicsőségének előmozdításán fáradozván, előtte mindenkor kedvelt, az emberek előtt pedig állandóan tisztelt legyen.

Ez volt kérése, ez volt fohásza, ez volt imája e megye papságának.

És Isten meghallgatta imánkat. Meghallgatta és adott nekünk főpásztort. Adott nekünk az ő szíve szerint való püspököt, Excellenciának érdemeiben kimagasló személyében. Engedje meg nekünk Excellenciád, hogy e felletti örömeinket kifejezést adva e megye papjainak és híveinek legtisztább érzelmeit, fiai hódolatát, ragaszkodását kifejezve kérjük, hogy atyai és főpásztori szívébe bennünket befogadni, bennünket abban megtartani, áldásban részesíteni és erényeivel, apostoli buzgalomával az örök életbe bevezetni méltóztassék.

Előttünk ismeretes a püspöki hivatal magassága és fensége. Megtanultuk ezt az egyház kánonaitól, a Szentatyák irataiból. Már Szt. Ignác, Szent Péter apostolnak, az antiochiai székben utója minden levelében a püspöki méltóság és állás fenségét hangoztatja. Hasonlóképpen Szt. Izidor is. Szent Ambrus püspök azt mondja, hogy a püspöki hatalom és méltóság semmi más hatalommal nem hasonlítható össze. Szt. Jeromos és Szt. Cyprián, hogy aki a püspökkel nincs, az az egyházzal sincs. Ezt tudva, érezve, erről meggyőződve lévén, de tudva azt is, hogy a püspök élete az egyház életében nyilvánul, de tudva azt is, hogy minden áldás, minden emelkedés, minden haladás a püspök szívében, lelkén szivárog át

az egyházba, tudjuk azt is, mivel tartozunk a püspöknek. És kinyilatkoztatjuk, igérjük és fogadjuk, hogy Excellenciád megnyilatkozó akaratában, mi az isteni akaratot fogjuk mindenkor ismerni.

Mi azon engedelmisséget, amelyet az egyházi rendbe való felvételünk alkalmával ígértünk és fogadtunk, szentül és lelkiismeretesen megtartjuk és minden törekvésünkkel oda fogunk igyekezni, hogy Excellenciádnak szívéből mindazt, ami kellemetlenséget okozhatna, eltávolítsuk és Excellenciádnak, mint atyánknak kegyességét, bizalmát megyerői és kiérdemelti tudjuk.

Ezek után kérjük a Mindenható Ur Ient, hogy Excellenciádat a legjobb erőben tartsa meg. Tartsa meg az egyházak, a hazának, az egész emberiségnek javára; tartsa meg különösen egyházmegyénknek és az egyházmegye papságának boldogítására, mindnyájunk örömeire.

A gyönyörű beszéd óriási lelkesedést keltett, melyre a püspök a következőkben válaszolt:

Szívemben mélyen megindultan hallgattam Méltóságodnak szívéből fakadt szavait, a melyeket püspöki székem elfoglalásának előestéjén, hozzáam intézni méltóztatott. Kiemelte Méltóságod a nagy felelősséget és a nagy hatalmat, melylyel Isten a püspökséget felruházta. Nem csoda, ha Méltóságod ezen szavai, a melyek ezen felelősséget szemem elé állították, a melyet azon pillanatban éreztem, a mikor hozzám érkezett Szent Atyánk és Apostoli királyunk felhívása, hogy Szent László vároának ősi püspöki székét elfoglaljam.

Aki érzi a parázs tűzét, amelyen élünk látja a veszélyeket, a melyek percenkint kitöréssel fenyegetnek, nem fogja csodálni, hogy Jézus papja, egy oly elhatározás előtt midőn engem állított ide a királyi parancs, lelkemben a legsúlyosabb aggodalmat éreztem.

Ma olvastuk a Szent Atya első körlevelének ama részét, a melyet a püspökökhöz intézett. Mondhatom, szívemben megrendülve olvastam és eszembe jutottak szent Agoston szavai, a püspöki méltóságról.

De ő Szentsége daczára annak, hogy a nagy felelősség súlya alatt majdnem összeroskad, bizalommal tüzi ki a célt, a melyet Isten adott elénk s a mely az, hogy ujjtsunk meg mindeneket Krisztusban.

Ez a mi célunk, ez a mi törekvésünk tárgya: megujítani mindent Krisztusban. Megujítani életünk szentségével, a tudomány hatalmával, önfeláldozásunk erejével.

En ez alkalommal csak végtelen örömeimnek akarok kifejezést adni afelett, hogy magam előtt láthatom Szent László káptalanának érdemes tagjait, élőkön nagy prépostjakkal, aki az egyházmegye árvasága idején oly önfeláldozással vezette az ügyeket (Elénk éljenzés) és hogy magam előtt látom egyházmegyém egész papságát.

Önökbe helyezem összes reményiséget Isten után és bizton remélem, hogy reményemben csalódnai nem fogok. Legyenek meggyőződve, hogy lélekben önöké vagyok (lelkis éljenzés) és mindennek előtt Isten dicsőségére szenteljük erőnket. Segítsenek szeretetüskel, példás életükkel és erényeikkel és akkor legyen bármi nehéz a teher, meg fogják azt könnyíteni önök. Es legyen bármily nehéz a küzdelem, győzelemre fog segíteni Isten. Ajánlom magamat imáikba. Isten áldása legyen önökön ezentul is. (Viharos éljenzés.)

Ezután a többi tisztelgő küldöttségek járultak a püspök elé.

A gör. kath. káptalan és klérus.

A nagyváradi gör. kath. káptalan és papság nagyszámu küldöttségét dr. **Laurán** Agoston pápai praelatus vezette s a következő beszéddel üdvözölte az egyházfejedelmet:

Nm. és Ft. Püspök V. B. T. T. Ur!
Kegyelmes Urunk!

Amióta az imádandó isteni Gondviselés a Magyar Szent korona alatt élő románokat a Szent Unio kegyelmében részesítve, azon Egyházzal egyesíté, a mely drága hazánk alkotmányos állami életének ezredéves lét- és jogalapját képezi: a gör. kath. románok, nemcsak hogy mindenkor tántoríthatlan hű ragaszkodással viseltettek és viseltetnek ama szikla iránt, amelyre Krisztus Urunk az ő Szentegyházát alapította; hanem épen azért, mert tántoríthatlan hű ragaszkodást tanusítanak Szent Péter sziklájához; épen azért, mert Isten kegyelméből bithű katolikusok; épen azért, mert a katholicizmus egyetemének, attól elválaszthatlanul, szorosán beékelte alkatrészét ké-

ményét is elvágta már 1252-ben, mert ez évben Ausztriában, 1253-ban pedig Morvában az akkori cseh király, Ottokár ellen harczolt IV. Béla királyunk oldala mellett. Azonkívül IV. Béla fölhasználta Bogomér ispán ur szláv nyelv-tudományát is és küldöztette őt követül Lengyelországba vejeihez és Vörös Oroszországba (Gács Országba), ahol harmadik veje, Leo, uralkodott.

Fáradságaiért meg is kapta jutalmát. IV. Béla rengeteg, bár akkor még lakatlan területeket ajándékozott neki Liptóban. Nevezetesen tőle kapta a liptó-szentiványi és a boczai patakok, tovább a hibbei patak és a Fekete-Vág közt levő erdőségeket. Utóljára nyerte a Liptó-Szentmiklóstól északra eső Nádasfölvát (régén Nádasdot). A lakatlan erdőségeket aztán Bogomér Liptó-Szentivány, Szentiványi-Bocza, Vichodna, Vasecz és Csorba falvakat alapította vagy legalább is azok megletelepítését megkezdte. Bogomér tehát nemcsak a harcz mezében, hanem hazánk benépesítésében, művelődéstörténetében is jelentékeny személy s fiai nem hiába veszik föl első czimerüktől az erdőirtó férfut.

Bogomérnak utolsó tudomásunkra jutott nevezetes tette volt IV. László királyunk támo-

gatása a fellázadt szepesiek és hűtelen főurak ellen 1286 elején. E tettének jutalma és koronája volt a magyar nemességbe való fölvétele. 1286 május 8-án a Szepességben állította ki IV. László kancelláriája azon oklevelet, amely szerint Bogomér és fiai kivételnek a vendégek sorából és a király zászlaja alatt harczoló nemesekkől léptetnek elé.

Igy forrottak össze Bogomér és fiai valamint unokatestvéreik, a gróf Pongrácz és Tornaliyay (Potturnyay) családok ősei is, Magyarország államalkotó és fenntartó osztályával s lettek maguk is hazánk azon idegenektől ellepített vidékén a magyar állam oszlopai.

Bogomér 6 fia közül II. **Lőrincz** az egyházi pályára lépett és szepesi meg esztergomi kanonokká lőn. **Dénes** még nagyobb lelki erővel a némabarátok (karthauziak) szerzetébe lépett s a menedékkövi rendházban csodálatos alázatosságával és engedelmisségével tűnt ki. A többi 4 fia családot alapított, de közülök I. Jánosnak csak leányai maradtak. Így aztán Bogomértól három napjainkig virágzó család származik: **Szentiványi**, **Szmrecsányi** és **Bán** (Nádasdi előnévvel).

Miklósnak hívták I. Bogomér azon fiát, a ki a **Szmrecsányi család egyenes őse lőn.**

Ez bátyjával, Bodóval, a Szentiványiak egyenes őseivel együtt, 1291-ben hősiessen harczolt a németek ellen indított győzelmes hadjáratban. (Két év múlva III. András király őt mint Lengyelországba közzelakó nemest, testvérével Bodóval együtt Lengyelországba rokonának Lokietek Ulászlónak segítségére küldé és Miklós ott is megállá helyét.)

Az Arpádház kihaltával kitört pártviszalyok alatt I. Károly mellé állott testvéreivel együtt s bizonyára nem érdemtlenül kaptak meg a nagy-bobróczyi vásárjogot 1310-ben. Elt még e Miklós 1348-ban is s így megérte, hogy a fiának férfi ivadéki az ősi szerzeményt (a Hibbe patak és Fekete-Vág közt levő nagy uradalom kivételével) három részre osztották. Neki és fiainak Szemercesény (Szmrecsány) és a fölötté eső Z-jár jutott, s mivel a neki jutott falvakban templom nem volt, 1349-ben a másik két atyafi család megígérte, hogy a **Szemercesényben** építendő templom költségeinek kétharmadát ő viseli.

Ezzel külön birtokhoz és külön névhez jutott Bogomér fia Miklós és ivadéka. Ettől kezdve hívják magukat Szemercesényieknek, utóbb **Szmrecsányiaknak.**

Mikor Miklós ivadékinak már Szemer-

Az őszi ujdonságok megérkeztek!

Róth M. utóda

kalap és uri divat üzletébe.

Férfi- és fiu fehérműek óriási választékban és méret szerint is a leggyorsabban készíthetők.

Férfi, női és gyermek czipők kizárólag a legjobb készítményi Egyedüli raktár a világhírű **Fowues** angol gyártmányu nő- és férfi keztyükben.

pezik: épen ezek legbiztosabb garanciái egy-szersmind annak is, hogy ugyancsak a gör. kath. románok, tántoríthatlan hű ragaszkodással viseltetnek ama közös hazánkhoz is, amelyben élnek és halnak; mert ugy szeretik őket a hazát, amint azt egy ker. katolikusként, saját hitkerkölcsi tanaiból, saját hitkerkölcsi elveiből kifolyólag szeretni, elengedhetlen kötelessége. — Valamint ugyanis nem volna kifogástalan hazafi az, aki hazafisági szempontból, oly elveket kívánna érvényesíteni, amelyeket az isteni tekintélyű egyház nem helyesíthatna, avagy épen kénytelen volna kárhözhozni: úgy nem volna igazhitt (hithű) katolikus az, aki hazafiság dolgában, az egyházzal ellenkező elveket vallana és terjesztene.

Igy tehát, mi, Isten kegyelméből görög szertartású katolikusok, Nagyméltóságoddal, mint a kath. hitélet hivatott őrével, minden irányban, egy hajóban evezünk. — Erre vall az is, hogy a Nagyváradon székelő két egyházfejedelm, már t. i. Nagyméltóságod, és a mi gör. szert. kath. Püspökünk, valamint kölcsönösen kegyuri jogokat gyakorolnak, ugy kölcsönösen viselik a megfelelő kegyuri terheket is.

Jogunk van tehát ahhoz, Kegyelmes Urunk, hogy ünnepléses beiktatása alkalmából, Nagyméltóságodat, székeskáptalanunk, a kebelbeli papság, a Nagyméltóságod kegyurasága alatt álló plébániák, sőt az egész nagyváradai gör. kath. egyházmegye nevében is, tiszteletteljesen üdvözöljük, kérve Istent, hogy Nagyméltóságodat hosszú és boldog élettel ajándékozza meg, hogy a rábáramló fontos főpásztori feladatokat, Szentegyházuk szellemében, Isten nagyobb dicsőségére és drága hazánk boldogítására, sikeresen oldhassa meg. — Isten éltesse!

A szép üdvözlő szavakra a püspök következőleg válaszolt:

Megköszönöm igen becses figyelmüket, a melyet tanusítani méltóztattak és még inkább köszönöm azon üdvözlőt, a melyet Méltóságod saját és paptársai nevében hozzám intézett s a melyben kifejezést adott azon együtvé tartozásnak, a mely mindkét szertartású egyházunk tagjait egymáshoz fűzi, a vallásos és magyar hazafiai együtvé tartozásnak.

Meg voltam győződve, hogy Nagyvárad gör. szertartású katolikusait is a római Szent-székhöz és édes magyar hazánkhoz is ugyanazon szeretet és hűség hatja át, mint az én

kormányzásom alatt levő papságot és híveket.

Orizzük meg az összetartozásnak ezen érzelmét.

Apoljuk a vallásos és hazafiai egység semmi által meg nem dönthető érzésközösségét és legyenek meggyőződve, hogy én ebben mindig a legnagyobb szeretettel fogom kísérni egyházuk ügyeit.

Biharmegye küldöttsége.

Impozáns volt Biharvármegye törvényhatósági bizottságának küldöttsége. A festői díszmagyar pompásan vegyült össze a főpapi talárral és salonnal öltönyvel.

A nagyszámu küldöttséget dr. *Beöthy* László főispán vezette, s a következőkben üdvözölte a főpásztort, mint a vármegye kimagasló törvényhatósági bizottságának első tagját:

E püspökséget és megyét történelmi közönség kapcsolja össze. A kapcsolat változatosan ment át, de ez nem érintette annak erejét. Ma is látjuk, hogy utaink sokszor találkoznak, a tevékenységnek szélés medre áll fenn és a siker föltétele, hogy együtt működünk. E támogatást kérjük. E támogatást igérjük. Felajánlja a megye támogatását ama férfiaknak, aki vallásosság által tudományával, hazafiságával, vallási türelmével biztosítékot nyújt arra nézve, hogy hivatását befojja tölteni úgy, mint ahogy kiváló közjogi állása megkívánja. Legyen meggyőződve Excellenciád, hogy amit mondunk, azt érezzük, mert küldöink méltósága sem engedné a hűségét. Fogadja Excellenciád e megyét szívébe legyen érintkezésünk talpköve a szeretet, mert amit a szeretet épít, azon a pokol kapui sem vesznek erőt. (Eljenzés.)

A főispán üdvözlésére szívből jövő, emelkedett hangon várt az a püspök, állandó tetszés mellett, a következőkben:

Hálás köszönetemet fejezem ki a Méltóságos főispán ur szívélyes üdvözléséért. Én uraim gyermekkorom legboldogabb idejét a vármegye életében töltöttem el, akkor, amikor a vármegye csak az alkotmány védőbástyája volt. Ma nem csak az. Ma a vármegyének sokkal nagyobb hivatása van, mert az alkotmány ma nem az a kincs, melyet rejtett helyen volna kénytelen a hazafiai kegyelet őrizni. Ma az alkotmány vérünkbe vált, melyet ereinkbe a vár-

megyei közigazgatás csatornáit visznek. Hogy a vármegye ezen hivatásának megfelelhessen, szükséges, hogy a szenvedélyek közt a vármegye legyen azon pont, a melyen mind azok, a kik keblét tiszta cél hevíti, találkozhassanak. (Eljenzés). Büszke vagyok rá, hogy a nagy hírű és hazafiai munkásság terén magát tulszárnyaltatni nem engedő Biharország tagja lehetek. Köszönöm figyelmüket és ajánlom magamat honpolgári, legyen szabad mondanom: baráti jóindulatukba. (Eljenzés. Tetszés.)

Nagyvárad város küldöttsége.

Nagyvárad város nevében szintén *Beöthy* László főispán üdvözölte a püspököt s többek közt ezeket mondta:

Ez ünneplés alkalmával Nagyvárad város nevében az öröm és bizalom érzéseivel jövünk, a melyekre Nagyméltóságod egyénisége bennünket feljogosít. E palota ismét erős központja lesz városunknak, a melyből a vallásosságnak, hazafiságnak és felekezeti egyetértésnek szelme csodákat fog tenni és megtalálja támogatását a művészet és tudomány. Ismeri és méltányolja Excellenciád azokat a küzdelmeket, melyeket ma a polgárságnak főleg folytatnia kell. Es miután e téren eredményeket csak úgy lehet felmutatni, ha egyesítjük a tényezőket, kérjük, ne vonja meg tőlünk támogatását, jöjjön segítségünkre azon nagy erkölcsi befolyással, melyet első sorban saját egyénisége biztosít.

Magunk részéről csak arról biztosíthatjuk, hogy az elvetett mag nem fog rossz talárra találni. Szép jövő hajnalhasadását üdvözöljük. Adja Isten, hogy annak alkonyata be ne következzék soha. Adja Isten, hogy Nagyméltóságod áldásos működésének dicső eredményeit sokáig lássa és akkor is azon szavakkal köszönthessük, melyekkel ma búcsuzunk: hogy aki Istenben bízik, az meg nem csalatkozik. (Eljenzés.)

Az üdvözlésre a püspök mély érzéssel válaszolt. Nagyon le vagyok kötelezve — ugymond — azon figyelem által, melyet Nagyvárad közönsége megjelenésével és a Főispán ur oly szívből fakadt és megható szavaival irántam tanusítani méltóztattott.

Igen helyesen mondja a méltóságos ur, — hogy mindenütt, de különösen a városi élet terén nagyobb eredményeket csak úgy érhetünk el, ha mindazon tényezők, melyek a

csényi nagy Szmercsányi néven kellett volna országos érdemet, hírt, méltóságokat szerezniök, Liptó megyére nehéz idők következtek. 1498-ban Prokop morvai őgróf foglalta el, 1430-tól kezdve a husziták háborgatták, 1440-től kezdve Giskra és cseh zsoldosai foglalták és Komorovszky Péter, Giskra társa 1474-ig ur maradt Liptóban. Ily körülmények közt a XV. századbeli Szmercsányiak jószágaik védelmére otthon ültek s megyei hivatalok viselésével, tüzhelyük védelmével, gazdálkodással szolgálták hazájukat. Egyik közülök, Szmercsányi Kristóf a XVI. század elején a szepesi káptalanba jutott, ott olvasókanonok lett és szép alapítványt tett.

Csak a mint a török és kurucz háborúknak vége lőn, kezdték a Szmercsányiak, immár általában és egyedül Szmercsányiak Liptóból kiszállingózni és szerte-széjjel hazánkban mint érdemes, tanult hazafiak hivatalokat viselni. Így egyik, Imre nevű tagja 1740 táján Korponára költözött, ott polgármester majd tarácsos s 1754-ben Hontmegye első táblabírája lőn. Ennek szepunokája volt *Szmercsányi Arzénia*, nagynevű püspökünk *Ipolyi Arnold* anyja. Ipolyi Arnold örökölte anyja

után a Szmercsányi család ezen honti ágának levéltárát s az most gyűjteményével együtt a biharmegyei és nagyváradai muzeumban a sisakos, fegyveres szobában van elhelyezve.

Másik ága Nógrádmegyébe származott át, ott viselt megyei hivatalokat s a nógrádmegyei Tereskén ma is birtokos. Az árva- és gömörmegei ágakat elhagyva csak azt említjük még föl, hogy már 1754-ben Sárosmegyében lakott Szmercsányi Sándor s a nevezetes Komlós-Keresztési Fejérváry család egyik tagját Evát birta nőül.

E sárosmegyei ágból származott püspökünk, *Szmercsányi Pál* is. Atyja, *Odón*, még gyökeresebb sárosmegyei családból nőstül, báró *Berzeviczy* Máriát, *Berzeviczy* Vincze leányát a kihalt báró *Berzeviczy* család utolsó nőtagját vette nőül.

Anyai ágon püspökünk még régiebb és mindenkor előkelő, mind a harci terén, mind a tudomány mezején kiváló családból származott. Mert a *Berzeviczy* családnak őse, *Rudger*, még II. András királyunk idejében 1210 táján hazánkba költözött s nőül vevén Adolf szepesi prépost nővérét *Gertrud* királyné udvari hölgyét, nemcsak szép uradalmakat szerzett

a Szepességben és Sárosban, hanem unokáiban már tüzes magyarrrá vált családot is alapított.

S ha még tovább forgatnók a magyar családok történetének lapjait vagy kutatók az elfakult írásokat, rátalálunk, hogy mind atyai, mind anyai ágon püspökünk ősei a legderekabb és legmagyarabb családokkal állottak vérségi összeköttetésben. De csak egyet említünk.

Püspökünk anyai nagyanyja, *Szinnyey Merse* Anna vala s azon *Szinnyey* családból származott, a melynek bölcsője a XII—XIII században még lent Tisza-Szilős és Igar tájé-kán, Hevesmegyében ringott, a mely régiségre vetekedik a Forgáchokkal és Károlyiakkal és csak 1262-ben költözött föl Sárosmegyébe.

E *Szinnyey* Annáról és családi köréről f. évi április 3-án a Magyar Történelmi Társulatnak a M. T. Akadémia termében tartott gyűlésén *Bánó* József országgyűlési képviselő s a Magyar Történelmi Társulat választmányi tagja, oly gyönyörű szavakkal emlékezett meg, hogy azokat egész terjedelmében ide iktatni el nem mulaszthatjuk.

•A nők legtökéletesebb mintaképe: *Berze-*

Telefon 143.

Friedländer Herman

Nagyvárad, Kolozsvári-utca, Templom-tér.

Telefon 143.

Legujabb divatu uri és leány kalap formák,

posztó, nemez és bieberből diszitve is a

legolcsóbban kaphatók a kalapgyárban.

Kalapok ujjá alakítása olcsón eszközöltetik

eddig is annyit fáradoztak, kegyelmével kísérvé, hogy a hazának még sok hazafias és áldozatkész, vállalkozó férfiakat nevelhessenek.

Beszéde befejezésével a püspök megnyerő nyájassággal kérdezősködött a váradi és gyulai főgymnázium állapotáról a nagyváradi főreáliskoláról. Kifejezte bizalmát a gyulai főgymnázium jövő működése iránt.

A kir. tanfelügyelőség.

A kir. tanfelügyelőség nevében Sipos Orbán kir. tan. tanfelügyelő üdvözölte a püspököt hűbűnű hódolattal s kérte, hogy Nagyvárad és Bihar megye tanügyét a megszokott érdeklődéssel pártolni kegyeskedjék.

A püspök válaszában köszöni a szíves figyelmet. Legyenek meggyőződve, hogy azon ügyek, melynek élén állanak, legkülönösebb gondoskodásom tárgyát képezik. Nagy gondot fogok fordítani a népnevelésre és remélem, hogy ebben Nagyságod és a tanfelügyelőség személyzete segítségemre lesz.

Az erdőfelügyelőség.

A kir. erdőfelügyelőség nevében Oszterlarm Armin kir. erdőfelügyelő tisztelt.

Szmrecsányi püspök megköszönte a szíves figyelmet s meghatóan érdeklődött a püspökségi erdők állapota iránt.

A vasutasok küldöttsége.

A m. kir. államvasutak tisztikarának képviselőletében mintegy 20 tagú küldöttséget vezetett a püspök elé Szamzenka Ernő üzletkezelési főnök.

A püspök szívélyesen válaszolt az üdvözlésre.

A debreczeni kath. hitközség.

Szépszámu deputáció élén üdvözölte Wollaffka Nándor püspök a debreczeni r. kath. hitközség nevében a püspököt.

Szónoki lendülettel előadott üdvözlésében kiemelte, hogy az egyházmegye távoli részéből jöttek a központba üdvözölni a főpásztort, akitől nyerneket a hitbuzgóságra. Rámutatott arra a vendületlen hitre, hazafias érzületre, amely vezeti a debreczeni egyházközséget. Kéri a főpap pártfogását az egyházközség részére.

Az üdvözlésre Szmrecsányi püspök a következőképp válaszolt:

Nagy épüléssel értesültem már akkor is, midőn nem a mostani szent közelék fűzött engem önökhöz, arról a virágzástól, a melyre segítette a debreczeni katolikusok ügyét a püspök Ur és mindnyájuk odaadó hűsége. Legyenek meggyőződve, hogy legbensőbb érdeklődéssel fogom működésüket kísérni és folyton vigasztalást fogok meríteni azokból a hűrekből, a melyek a debreczeni katolikus hűvek ügyeinek további virágzásáról fognak hozni számra.

A debreczeniek közül külön üdvözölte a püspököt Váradi Károly, a kegyesrendi főgymnázium igazgatója. Kinek szavaira a püspök kijelentette, hogy a debreczeni kath. főgymnázium ügyét továbbra is szíven fogja viselni s az elődje által kedvezményezett alkotásokat befejezéshez fogja juttatni.

A kath. kör.

A nagyváradi kath. kör mintegy 50 tagú küldöttségét b. Gerliczy Ferencz világi elnök vezette s a következő üdvözlő beszédben mutatta be a kör hódolatát:

Áradó szeretettel üdvözlö az ünneplő Nagyvárad lakossága új főpásztorát. Ebben az üdvözlésben, ebben az ünneplésben részt akarunk venni mi is, a nagyváradi katolikus kör, melynek világi elnökségét viselni sohasem örvendtem jobban, mint ebben a pillanatban, a midőn szerencsés lehetek kifejezést adni annak a lelkesedésnek, a melylyel eltöltötte szívünket az a hír, hogy Nagyvárad püspöki székhét Nagyméltóságodnak, a nagy tudásáról, törhetetlen igazságosságáról és példás erényeiről messze földön ismert főpásztornak juttatta a Mindenható kegye.

Boldogok vagyunk, hogy Nagyméltóságodban a nagynevű előd méltó utódját üdvözölhetjük; oly férfit, a ki nemes példájával mindnyájunknak megmutatja az utat Krisztos urunk követésére és főpásztori gondoskodásával megerősíti bennünk az Istenbe vetett bizalmat, mely a küzdő embernek az élet viszontagságiban egyedüli biztos erőssége.

A nagyváradi katonikus kör a maga szerény körében lángoló buzgalommal és törhetetlen lelkesedéssel igyekszik azon cél felé, hogy tagjaiban a keresztény erények öntudata fokozódjék s a lelkészekben minél hatékonyabban érvényesüljön. Ezt a buzgalmat, ezt a lelkesedést végtelenül fokozza az a tudat, hogy Nagyvárad új püspökében oly férfit iszthet főpásztornak, a kit ezen törekvésében eszményképpül jelölhet meg s kinek egész multja, egész egyénisége csak felfátozhat bennünket arra a kérelemre, hogy a kör, vallásos és hazafias céljaiban atyailag gyakoroltságot kegyeskedjék, épp úgy, mint ezt nagynevű elődje tevő.

Kimondhatatlan lelkesedéssel üdvözlöm ezért Nagyméltóságodat a főpásztori széken s Nagyvárad katolikus hűveivel teljes együttérzésben kiáltom: árasztza el a Mindenható kegye sugaraival a mi szeretett új főpásztornak; tartsa meg őt nagyon soká, Isten dicsőségére, a haza javára és lelkünk üdvösségének előmozdítására. Éljen!

A püspök köszönetének kifejezése után kijelentette, hogy legyenek meggyőződve arról, hogy a kath. kör főpásztori gondoskodásának és szeretetének egyik kedves tárgya. Kívánja, hogy a katolikus ügyek ápolásában gyakoroltságot egymást, s ezáltal is hozzájáruljanak a hitérzet emelésére s a város és haza javának előmozdításához. Isten kifogyhatatlan áldását kéri a kör tagjaira.

A neolog izraelita hitközség.

A neolog izr. hitközség küldöttsége Kecskeméti Lipót főrabbi vezetése alatt állt a püspök elé.

A főrabbi igen tiszta magyaros kiejtéssel, gyönyörű szónoki organumával első pillanatban mély érdeklődést keltett. Beszéde egy mélyen gondolkodó és érző szív szava volt:

E pillanatban egyik vallás üdvözli a másikat — így szól. — Ilyenkor érezzük, mily természetellenes a mi kulturánk, mikor ünnepszamba megy a pillanat, mikor a vallás üdvözli a vallást s félve kell rá gondolni, hogy a pillanat eltűnik. Mindkét vallásban ott rezg az isteni kinyilatkoztatás erős hite s bár külső nyilvánulásában másféle a hit, de a morában mindig megtaláljuk Istenet és egymást. Ez a morál a zsidó hit lelke s ezért tudjuk mi szeretni a más vallásukat. E vallás szellemében üdvözöljük mi Excellenciádat. Itt állunk előtte és érezzük az erőt és hatalmat, melynek piedesztálján áll, de ez a hatalom nem döbent meg, mert meleg sugárzik belőle, a szeretet melege. Üdv az Excellenciád osztályrésze, mert százezerövi lélek vallási feje s mig sokan kétségbe vonják a vallási nevelés magaslatos erjét, addig Excellenciád megmutatja szeméjében annak értékét. Mi egyek akarunk lenni a magyarságban, humanizmusban, a szeretet moráljában, melynek Excellenciád fénylő alakja.

Az ünneplő főpap megindultán válaszolt a szép beszédre:

Mint a ker. kath. egyház érdemtelen főpásztora, szívemből igyekszem követni azt a törvényt, melyet megváltó Krisztusom, mint az emberiségre első sorban kötelezőt, szabályt állított fel, mikor kimondta: Szeresd a te Uradat Istenedet teljes szivedből, és felebarátodat, mint tenemagadat. Es a felebaráti szeretet, melyet Krisztus hozott a világra, egyházam alap törvénye, melyet mindegyeknek, aki megéri őt, követni kell. Es minél inkább át vagyunk hatva Krisztus szellemétől, annál inkább gyakorolni fogjuk azt a szeretetet, mely műveiben sem állásbeli sem felekezeti külömbiséget nem ismer. En szívemből átvézem és munkálkodásom iránytűjéül véve érvényesíteni fogom e szeretetet, s e felebaráti szeretet kapcsába foglalom mindazokat, kiket szeretet hazám iránti törhetetlen hűség s javára irányuló munka köt egybe. En önöket, mint e város odaadó hű polgárait ismerem s a sze-

retet e kapcsába valóknak érzem. Midőn megköszönöm, hogy megjelenésükkel megtisztultak, legyenek meggyőződve róla, hogy a hazafias működés terén szívesen fogok önökkel együtt működni.

A Szigligeti Társaság.

A Szigligeti Társaság, mintegy 10 taggal Rádl Ödön elnök vezetése alatt tisztelt. A küldöttség szónoka röviden rámutatott a társaság céljára, kifjette, hogy a társaságot eszményi cél vezet, s így etodázhatlan kötelességük volt eljönni ahhoz, aki a lefenség sebb eszmének, a vallásnak főpapja s az irodalomnak barátja. Fogadjon szívesen üdvözlésüket s kéri, hogy ajándékozza meg a Társaságot azon érdeklődéssel, amelyben nagynevű elődje b. e. Schlauch és dr. Nogáll részesítették.

A főpap szívélyes szavakban ígerte meg, hogy élénk figyelemmel kíséri a Társaság működését. Érdeklődéssel kérdezősködött a Társaság eddigi sikereiről.

Az orvosegylet.

küldöttségét dr. Kowrád Márk vezette. Kötelességének jelezte a püspök, hogy figyelemmel kísérvé és támogassa az egylet emberbaráti céljait.

Biharmegyei közkórháza.

A megyei közkórház orvosi kara dr. Fráter Imre főorvos vezetése alatt tisztelt. A küldöttséget jóindulatáról biztosította a püspök, majd élénken kérdezősködött az intézet belálatáról.

Az igazgató kérelmére megígerte, hogy ha lehet, a kórház gazdasági ügyeinek vezetésére is gondoskodnak apácákról.

A keresk. és iparkamara.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara is tekintélyes számu küldöttséggel tisztelt. Huzella Gyula rámutatott, hogy a város lakosságának nagyobb része iparos és kereskedő. Ezek részére kéri a püspök jóindulatát.

Készséggel teszi, — ugymond a püspök — ha alkalmas lesz az iparosok és kereskedők érdekeinek előmozdítására. Nagyvárad jórésze kereskedő és iparos. A történelem tanúsága szerint megtudták állani a maguk lábán, s most, midőn pang az ipar és kereskedelem, e város iparosai és kereskedői munkásságuk és erényeiknél fogva ellent tudtak állani. Isten áldását kérte a kamara működésére.

A tanító-egylet.

A biharmegyei tanító-egylet nevében Réz Mihály felügyelő-igazgató elnök tisztelt. Bodnár János, Balogh Károly, Vaday József és Kovács János tagokkal. Az üdvözlő beszédet Réz Mihály mondta a következőkben:

Nagyméltóságú Püspök Ur!

Egyházfejedelmi székének ünnepélyes elfoglalása alkalmából tisztelgésre megjelent hatóságok és egyesületek soraiban az általunk képviselt Biharvármegyei Tanítók egyesületének hódolatát is fogadj kegyesen. Mint a betlelemi pásztorkat a csillag, ugy egyesületünk mindegyes tagját szeretett magyar hazánk nagy alakjai szelleme vezérelvén a munkálkodás utain. Nagyméltóságoknak apostoli királyunk által jutalmazott, nemzetünk által ismert és elismert hazafiai erényei vallásos és hazafias alapokra fektetett munkálkodásunkban bizonyára a legnagyobb támaszunk. erőforrásunk leend. Midőn kérjük az ég Urát, hogy Nagyméltóságodat a legnagyobb boldogsággal árasztza el, kérjük Nagyméltóságodat, hogy szerény egyesületünk működését figyelmére méltatni kegyesen méltózzassék.

Szmrecsányi a tisztelgőket biztosította, hogy már állásánál fogva is szent kötelességének fogja tartani a tanügy előmozdítását, mivel a tanügy neki is ügykörének legfontosabb részét képezi s örvendeni fog, ha a tanító kör nemes céljait is előmozdithatja a tanügy szolgálatában szerény munkálkodásával.

A szintársulat.

A Szigligeti-Színház művészi személyzetének jókívánatait Erdélyi Miklós titkár és

Krasznay Andor élén **Somogyi Károly** igazgató tolmácsolta.

A püspök válaszában kifejtette a színművészet nemes céljait s kérte az igazgatót, hogy szolgálják hűvel, lelkesedéssel a művészet eme ágának magasabb érdekeit, a magyar kultúrát s eme munkálkodásában biztosítja a tisztelgőket az ő támogatásáról.

A gazdasági egyesület.

A biharmegyei Gazdasági egyesület impozáns küldöttségét **Markovits Antal** vezette a püspök elé s ő üdvözölte szép rövid szavakban a megye első birtokosát.

Szmrecsányi püspök a következő beszéddel válaszolt:

Isten szépen köszönöm azon szívélves szavakat, melyeket a gazd. egyesület igentisztelt elnöke hozzám intézett. Hiszjék el uraim, mint az elnök ur érintette, miot legnagyobb birtokos a legnagyobb rokonszenvvel fogom kísélni az egyesület munkásságát. Isten áldása legyen munkálkodásukon, hogy a mostani nehéz viszonyok között a magyar gazdaságot törhetetlen igyekezettel lendítsék fel s lehetőleg előrekedjenek megfélelni ama szociális törekvéseknek, melyek különösen a mi vidékünkön legsűrűbben jelentkeznek.

Az ipartestület.

A nagyvárad i partestület előjáróságát **Bertsey György** elnök vezette a püspök elé. Ugyan ő tolmácsolta a Nagyvárad másfél ezer önálló iparosának és mintegy 3000 iparcségének székfoglalója alkalmából szerencse és üdvözlőket. Együttal kéri a püspököt, hogy magas méltóságában nagyobb mérvben szükséges iparczikket lehetőleg helyi iparosokkal készítesse. Biztosítja a püspököt, hogy a nagyvárad iparosok munkájával teljesen meg lesz elégedve. Felhívja továbbá ő Nagyméltósága figyelmét az ipartestület menházára, mely pártatlan a hazában.

Szmrecsányi szíve mélyéből fogadta az iparosok tisztelgését. Kérte Istent, hogy az ő áldása kísérje munkájukat, hogy azt a kártartást, munkakedvet, mely a nagyvárad i iparos osztályt országosan ismertté tette, anyagi siker is koronázza. Igéri, hogy nem azért, mivel a szónok őt erre kérte, hanem mert saját szíve sugallja a lehető legnagyobb támogatásban fogja részesíteni a helyi iparosokat, mert mint a püspöki székház renoválásánál tapasztalta, ezek a legnagyobb igényeknek is képesek megfelelni.

A tüzoltó-egyesület.

A tüzoltó-egyesület nevében **Mezey Mihály** főparancsnok vezetése alatt **Dióssy Soma** és **Sarkadi József** tisztelgett. Mezey üdvözlő beszédében tudatta a püspökkel, hogy az egyesület alapító tagjai sorába iktatta.

Szmrecsányi válaszában megköszöni az alapító tagságot, egyben kívánja, hogy mentül kevesebb dolgunk legyen. Nekik nagy czimük van arra, hogy embertársaik részéről elismerésben s támogatásban legyen részük, mert ők vannak hivatva a lakosság életét vagyonát, — bár néha-néha — veszélyeztető bajokat elhárítani, illetve enyhíteni.

A püspökségi bérlők.

A püspökségi haszonbérlők tekintélyes számban megjelent tagjait **Szathmári Király** Andor megyei főpénztáros vezette a püspök elé. Üdvözlő szavaira a püspök legnagyobb örömet fejezte ki uradalmi bérlőinek megjelenése fölött. Hogy azon czéloknek, melyeket magas állása elé tűz, méltóan megfelelhessen, szüksége van a bérlők buzgó közreműködésére. S ha bérlőinek, az ő munkatársainak közreműködésére Isten áldását kéri, tulajdonképen magára is kéri.

A káptalani uradalom.

A káptalani uradalom tisztikarát **Kovács Béla** főügyész vezette Szmrecsányi püspök elé. Igaz, magyar szívvél köszöntötte új otthonában a főpásztor s kérte Istent, hogy őt nagyfontosságú állásában hűvel öröme sokáig éltesse.

A püspök válaszában melegen köszönte a jókívánatokat, szíve mélyéből viszonzozza azokat s kéri őket, hogy ernyedetlen igyekezettel legyenek rajta, hogy a rájuk bízott javak minél több hasznot hozzanak, mert csak így tud a főtisz. káptalan is jótékonytárat minél szélesebb körben gyakorolni. Reméli, hogy igyekezni fognak kiérdemelni a káptalan melegegését további munkálkodásukkal.

Püspöki uradalmak.

Rendkívüli szívélves volt a püspökségi uradalom tisztikarának tisztelgése. A küldöttséget **Erős Rezső** igazgató vezette.

A püspök szorgalomra, kötelmeik buzgó teljesítésére, hűségre buzdította tisztjét s biztosította jóakarataról.

A munkás betegsegélyző egyesület.

Igazán meleg, kedves dolog volt az első általános munkás betegsegélyző egyesület tisztelgése.

Zboray Gyula elnök vezette a tagokat és röviden kifejtve az egyesület humánus célját, felemlítette, hogy mennyit veszített az egyesület bőkezű pártfogója a b. bornok halálával. De biztunk az ő szavában: "fiaim az ember meghal, de a püspök megmarad." Es a szó él. Ime Excellenciád megjelenése pillanatában is érezteti bőkezű pártfogását az egyesülettel. Jó emberünk meghalt, jó püspökünk megmaradt. Áldja meg az Isten Excellenciádat s maradjon nekünk erős bizodalomunk és pártfogónk.

A püspök mély kegyelettel emlékezett meg a boldogult b. bornokról s mint annak örökségét fogja pártfogó az egyesület.

Zboray büszke lehet a sikerre, mit szellemes, rövid, érzésteli szavaival elért.

A jogászfjúság.

A kath. jogakadémia ifjúsága nevében **Géczy Imre** olvasóköri elnök jelent meg mintegy 10 joghallgatóval.

Szép üdvözlő beszédere a püspök rendkívül melegen válaszolt. Nem szükséges — nyomond — Önöknek kedves fiatal barátaim figyelmemet magukra felhívni, mert legyenek meggyőződve, hogy önöket, a haza ifju reményeit a tölem telhető legnagyobb pártfogásban fogom részesíteni, önök pedig csak haladjanak kijelölt utjaikon előre, a tudományban előre haladván, erköltestisztaságukat megőrizve, hogy egykor édes hazánknek derék munkásai és ha lehet, oszlopos tagjai lehessenek s a haza felsőbb pódiumain is hasznosan működ-hessenek.

A kereskedelmi alkalmazottak.

A kereskedelmi alkalmazottak **Löwenstein** Zsigmond elnök vezetése alatt tiszteltek.

Az üdvözlés után a püspök köszönettel fogadta a tisztelgést s jóindulatáról biztosította a tisztelgőket.

A kath. legényegyesület.

Hatalmas deputáció járult a legényegyesület nevében a püspök elé. Az üdvözlő beszédet dr. **Vucskics Gyula** mondotta a következőkben:

Nagymélt. f. Püspök Ur!
Kegyelmes Uruok!

Amikor, mint a nagyvárad i kath. Legényegyesület küldöttei megjelenünk Exd előtt, hogy installációja alkalmából egyesületünk örömet és hódolatát kifejezzük, bár először jelenünk meg, méis abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy már éreztük és tapasztaltuk Exd-nak egyesületünk iránt tanusított kegyes jóindulatát és bőkezűségét. Alig ment szat az országban a püspöki kinevezés örömhire, abból a nekünk oly kedves levélből, melyet a kath. Legényegyesület orsz. szövete elnökéhez intézett Exd, arról értesültünk, hogy a legényegyesület hivatásának nagy fontosságot tulajdonit kegyelmes Uruunk s meleg érdeklődéssel kíséri és támogatja azok működését. Most pedig püspöki beiktatása küszöbén bőkezű adománynyal siet Exd egyesületünk felségelésére.

Mindezekért hálás köszönetet mondva ajánljuk egyesületünket Exd további kegyes jóindulatába és magas pártfogásába és amikor kérjük

ugy mint egyházmegyénk új püspöke *egyesületünk védnökségét elfogadni méltóztassék*, igérve, hogy az elnökség, választmány és ifjuság Exd magas védnöksége alatt nem lankadó kártartással fog működni egyesületünk s általa a tisztos ipar felvirágoztatására, azon forró óhajunknak adunk kifejezést, hogy egyházmegyénk új főpásztorát, egyesületünk új védnökét Isten éltesse sokáig!

Melegen köszönte meg a püspök a legényegyesület üdvözlését. Az egyesület azon intézmények közzé tartozik, a melyek kötelességszerűleg gondoskodását képezik s kevés intézmény van mely úgy szivhez lenne nőve, mint ez. A legbensőbb rokonszenvvel kíséri működését s örömmel támogatja. Figyelmökbé ajánlotta, hogy hathatós támogatói legyenek az eszmének, a melyet az alapító jelszólal kitzított s amelybe az ő kívánatait is beleszóvi: Isten áldja a tisztos ipart!

Végül mintegy fél 8 órakor este az udvari papság hódolata fejezte be a tisztelgéseket.

Az ünnepélyes beiktatás.

Szmrecsányi Pál püspök ünnepélyes beiktatása ma, csütörtökön délelött megy végbe.

A székesegyházban az ünnepélyes aktus a már közölt sorrendben megy végbe.

A szent mise alatt a megerősített székesegyházi ének- és zenekar ad elő egyházi darabokat, **Belezay Antal** karmester vezetése alatt.

Délben a püspök disztribúciót ad a püspöki lakban, melyen mintegy 200 vendég vesz részt,

Szell Kálmán kihallgatása.

Bécs, okt. 7.

Szell Kálmán ma reggel csakugyan megérkezett Bécsbe.

Erkezése hírére nagy csomó újságíró várta a szálló lépcsőházában, de **Szell** nem nyilatkozott. Kijelentette:

— Uraim, éppen nem nyilatkozhatom. De ennek értelme sem volna, mert ma úgy sem lesz döntés.

— A programjáról, kegyelmes uram, csak tájékozathatja a közvéleményt? — kérdezték a tudósítók — a valószínűleg leendő miniszterelnököt.

— Arról sem. A király elé terjesztendő jelentésem nem a nyilvánosság elé van szánva.

Szellt aztán is számosan keresték fel, de megtagadott minden felvilágosítást és kijelentette, hogy a kihallgatás után sem fog semmiféle közlést tethetni.

A volt miniszterelnök rögtön értesítette a király körüli miniszteriumot, amely ezt viszoat a kabinetiroda tudomására juttatta. A kabinetiroda kilencz óra felé tudatta Szellel, hogy a király délelött tizenegy órakor fogja magánkihallgatáson fogadni. A kihallgatás még tart.

A Budapesti Tudósító felhivatalos jelentése szerint annyi szivágot ki **Szell** Kálmán előterjesztésének tartalmából, hogy a volt miniszterelnök abban a pártok helyzetéből s a katonai programból kiindulva, azokat a reformokat fogja kidomborítani, amelyeknek megengedése az obstrukció leszerelésének lehetőségét megadná.

TAJÉKOZTATO.

Október 8. Szmrecsányi Pál lat. szert. püspök installációja.

Október 12. Szűret a nagyvárad i hegyen.

Október 15. A biharmegyei elmekórház megnyitása.

Okt. 26. Sakkverseny a Royal-kávéházban.

ORSZAGGYÜLES.

A főrendiház ülése.

Budapest, okt. 7.

Elnök: Csáky Albin gróf.

Az ülés megnyitása után elnök kegyeletos szavakkal parentálja el XIII. Leó pápát s részvételnek jegyzőkönyvileg ad kifejezést. Elparentálja továbbá Kállay Benjamin közös pénzügyminisztert és Hetey Samuel pcsi püspököt. Mindkét határozat fölött a főrendiház jegyzőkönyvileg fejezi ki részvétét.

Elnök: Következik a képviselőház átirata.

Széchenyi Bertalan gróf jegyző: Felolvassa a gróf Héderváry első lemondásáról szóló átiratot.

Elnök: Ez átirathoz óhajt némi megjegyzést tenni. Héderváry gróf miniszterelnök a viszonyok sajnálatos alakulása miatt a programját a főrendiház előtt ki sem fejtette. Ez eset nem szolgálhat precedensül a jövőre nézve, mert a főrendiház más elbírálásban részvételét a kormány programját mint a képviselőház, ezért nem szabad ez esetnek precedensül szolgálnia a jövőre nézve. (Általános helyeslés.)

Széchenyi Bertalan gróf jegyző: Felolvassa a királyi leiratot, amely Héderváry grófnak szept. 22-én újabb miniszterelnöki kinevezéséről szól. (A főrendek a leiratot állva hallgatják végig.)

Elnök: Tudomásul vétetik. Ezután előterjeszti az időközben beérkezett átiratokat, iratokat és meghívókat. Közöttük a főváros meghívóját a Deák-ünnepélyre, Zalamegye meghívóját szintén Deák-ünnepélyre. A főrendiház mindkettőn képviselteti magát. (Helyeslés.) Bemutatja a szatmári Rákóczi-ünnepély bizottságának meghívóját. A különböző bizottsági jelentések tudomásul vétele után az ülést a jegyzőkönyv hitelesítésével berekeszti.

A kérvényi bizottság ülése.

Budapest, okt. 7.

A kérvényi bizottság ma délelőtt foglalkozott Szatmár-Németi feliratával, melyet a visszatarított katonák ügyében a képviselőházhöz intézett.

Szentiványi Árpád elnök tizenegyszer nyitotta meg az ülést, amelyen a bizottsági tagok teljes számban megjelentek.

Daróczy Aladár előadó felolvassa a kérvényt, véleményét és indoklását a következőkben terjeszti elő:

A kérvény 2 főpontot hoz fel megokolásul, ezeknek elsője és súlyosabbja az alkotmány és törvénysérelem. Nem óhajt vitatkozni az ellenzék részéről ehangzott véleményekkel, de nem térhet ki az elől, hogy az ellenzék egyik katonai szaktekintélve által a Házban tett fejtegetések főbb pontjaira vissza ne térjen.

Azt a felfogást nyánis, hogy a szolgálati idő és kötelezettség két különböző fogalom, magáéva nem teheti, ellenben akceptálja azt, hogy a szolgálati idő csak a szolgálati viszony administratio megállapítására vonatkozik. E tételből kiindulva a szolgálati idő és kötelezettség között épen bizonyos kapcsolatot vél felfedezni. Megerősíti e feltevésében az, hogy a védőtörvény szellemében kétféle szolgálati kötelezettség különböztethető meg. 1. a szolgálati kötelezettség általában (az állomány és tartalékban elöltendő idő.) 2. ezen belül pedig a tényleges szolgálati kötelezettség, mely csakis az állományban, vagyis a tényleges szolgálatban elöltött időre vonatkozik. Miután a véderőtörvény 8. §-ának utolsó bekezdése szerint a tényleges szolgálatban levőknél is a tényleges szolgálati viszony az állományba vétel napjára való tekintet nélkül nem a naptári időszámítás alapján számított 3 év lejárákor, hanem az utolsó szolgálati év decz 31-ével végződik, a törvény ily magyarázatát annyival is inkább helyesnek kell tekinteni, mert eddig az okt. 1-ével hazabocsájtott legénység mindenkor szabadságot és tartalékba csak a következő év jan. 1-vel helyeztetett át. Ez alapon tehát megállapítani véli, hogy a hadügyi kormány részéről törvénysértés és alkotmánysegés nem

követetett el. A 2-ik fontos ok, melyet a kérvény felhoz s amelyben maga is aggodalommal osztozik, az, hogy a visszatarított legénység önhibáján kívül oly kényszerhelyzetbe jutott, mely megráztatja őt abban, hogy családijához, hozzátartozóihoz, rendes kenyérkereseténél folytatásáért visszatérjen. Ebben oly fontos méltányossági körülményt lát fenforogni, hogy a maga részéről — bár ismételtan hangsúlyozza, hogy törvénysértést az intézkedésben, a hadügyi kormány intézkedésében nem lát — azt indítványozza, miszerint a kérvény e méltányosság és a benatarított legénység figyelembe vételével, de mégis figyelemmel a hadsereg harcképességére és a keretek építésben tartása érdekeire a kormánynak adassék ki.

Horváth Gyula: Nem fogadja el az előadó megokolását, hanem csatlakozik a pártja által hangsúlyozott állásponthoz és kérvényt sürgős utasítással kéri kiadaini.

Hegedüs Károly és **Koller** Tivadár hasonlóan.

Szentiványi Árpád: Közvetítő indítványt tesz, hogy az ügy sürgősségére való tekintettel az előadó javaslata azzal egészítessék ki, hogy a bizottság a kérvényt további intézkedés végett a kormánynak javasolja kiadni.

Gorove László: Elfogadja az indítványt, de az indoklásban a sürgősséget kéri kifejezéstenni.

Daróczy Aladár: Elfogadja a Szentiványi és a Gorove indítványát.

Szentiványi Árpád az indítványt szavazás alá bocsátja, a bizottság szótöbbséggel elfogadja azt. Ellene szavaztak a bizottság ellenzéki tagjai és **Inkey** József.

Ezzel az ülés véget ért.

A szegedi utczai harc.

Szeged, okt. 7.

Leírhatatlan az az izgalom, a mely most eltöltötte a lelket Szegeden. Egész éjjel alig aludt valaki. Minden ablak ki volt világosítva s a szobákba zárkózott emberek a veszedelmet még rémségesebbnek látták.

A tanács rendkívüli ülése éjfél után egy óráig tartott. A legizgatottabb jelenetek játszódtak le a főispán elnökleite alatt tartott tanácskozásokon. A tanács határozatait titokban tartja, hogy az amugy is végsőkig elkeseredett lakosságot ne izgassa fel még inkább.

A város higgadt elemei nagy elismeréssel szólnak a tanács nyugodt, józan és okos magatartásáról.

A utcákon ma teljes a nyugalom. A katonaság egész éjjel talpon volt. Nem volt utca, amit ne tartottak volna csapatok megszállva; olyan volt a város képe, mintha ostromállapotot hirdettek volna Szegedre.

A sebesültek közül csak **Babarczy** József van kórházban, akit a lábán lőtték meg. A golyó tiszti revolverből ered az orvosok nyilatkozata szerint.

A város rendkívüli közgyűlésének idejét ma délelőtt tűzik ki. Az egész város leírhatatlan izgalommal néz elébe.

A belügyminisztériumból eddig semmi intézkedés híre nem érkezett. A térparancsnokság azonban tizenhat sürgős táviratot váltott Béccsel és Budapesttel.

Az a hír, hogy a temesvári 61. gyalogezred Szegedre rendelték, valótlannak bizonyult.

A Magyar Távirati Iroda illetékes helyről a következőkről értesül:

A tegnapi Szegeden előfordult sajnós esetről a honvédelmi minisztériumhoz részletes jelentés még nem érkezett. A beérkezett hivatalos távirati tudósítások szerint tegnap reggel koszorú tettek a szegedi Kossuth-szoborra e felirattal: a visszatarított katonák — Szent emlékednek. Midőn a katonai parancsnokság erről értesült, lépéseket tett a politikai hatóságnál a koszorú eltávolítása iránt. Bár kétség fér ahhoz, hogy a katonaság részéről történt-e a politikai tüntetés, az ekatonai szabályok szerint nem volt megengedhető, hogy a katonaság nevében ilyesmi megtörténhessék. A katonai parancsnokság eltávolította volna a koszorút, ha azt politikai célzattal bármely más szoborra helyezték volna. A koszorú annak eltávolítása után

hivatkozással a katonai szabályokra, a politikai hatóságnak adták át. A vizsgálat fogja kideríteni, hogy a politikai hatóság feladata magaslátán állott-e, midőn a presszióknak engedve, a koszorút a tömegnek kiadta, sőt hatósági segédkezéssel újból a szoborra helyezte. A katonai hatóság abbéli eljárása nem kifogásolható, hogy szigorúan ragaszkodva a katonai szabályok rendelkezéseibe, másodszer is eltávolította a koszorút.

A katonaság a nemzeti kegyeletet mindenkor respektálta és ha azon sérelem esett, a vizsgálat fogja kideríteni, hogy ki követte azt el.

A városi mérnöki hivatal ujjászervezése.

Nagyvárad város fejlődésével mindjobban szaporodnak azok a terhek, amelyek a városi mérnöki hivatal vállaira nehezednek.

Köszeghy József főmérnök részint személyszaporítással, részint a mérnöki hivatal ujjászervezésével óhajtja a kérdést megoldani, s erre nézve részletes előterjesztést tett a tanácsban.

Az előterjesztést a következőkben összerkeztjük:

Köszeghy főmérnöknek a mérnöki hivatal ujjászervezése tárgyában a polgármesteri hivatalhoz intézett memorandumának lényege a következő:

A mérnöki, illetve műszaki osztály élen állana a főmérnök, vagy mint Debr. czenben s a fővárosban nevezik: építési igazgató, aki a városi tanács műszaki előadója volna s műszaki, illetve műszaki gazdasági ügyekben szavazattal bírna. Mellé szervezendő egy fogalmazói állás. A fogalmazónak nem szükséges okvetlen jogvégzettséggel bírnia, bár Németországban jöni képzettségük van.

Órasi és Újváros műszaki tekintetben is két kerületet képezne. Mindkét kerület élen állana a ker. mérnök, kik terveznek a kerületükbe eső műszaki teendőket a városi építőmester segítségével. Vezetik az összes munkálatokat, kivéve a magas építményeket. Mindkét ker. mérnök mellé egy-egy rajzoló adanék.

A főmérnök hatásköre kiterjedne a határozati javaslatok készítésére s felelős volna az összes műszaki adminisztrációért.

A műszaki osztály dolga volna az árjegyzékek tartása, nyomtatványszerű szerződések kötése. Ez utóbbi ügyekben csak különös jogi viszonyok között venné igénybe az ügyész segédkezését. A műszaki osztály vezetné a szabályozási, szepítési, utépítési, kövezési s magánépítési ügyeket s az utczai tisztogatási munkálatokat.

A főmérnök szükségesnek tartja az utca-seprők, szeméthordó igak megkésztetését. Minden kerületbe szervezetenék egy-egy köztér felügyelő, illetve seprőmesteri állás. Továbbá a műszaki hivatal felügyelete alá helyeztetnék az anyagraktár is, melynek vezetésére alkalmaznának egy számadásra képes raktárnokot, ki egyszerűs mind a gátfelügyelő teendőket is végezné. A vízvezetési telephez szükségesnek tartja egy könyvelő s egy medenczeőr alkalmazását.

Ezek szerint tehát következő állásokat kellene a városnak rendelkezésére állítani:

1 fogalmazói, 1 ker. mérnöki, 1 kaszárnya felügyelő, 1 raktárnoki, 2 utca-seprő mesteri, 1 vízvezetési-könyvelő s egy medenczeőri állást.

Ezeknek javadalmazását illetőleg megjegyzi a főmérnök, hogy a kaszárnya felügyelő fizetése a jelenlegi felügyelő javadalmazásából kitelne. A raktárnoknak pedig, mivel a gátfelügyelő teendőit is végezné, utmesteri javadalmazása volna. A medenczeőr helyét bármely vízvezetési napszámos is betölthetné. A többi állás teljesén újonnan rendszeresítését feltétlen szükségesnek tartja.

A főmérnök, illetve ker. mérnökök javadalmazását illetőleg megállapítandó volna, hogy mindegy 10,000 koronán felüli összegig előirányzott építkezés vezetéséért a mérnököknek és építőmestereknek 100 kor., a főmérnöknek 150

korona havi pótlék adassék, mely azonban 200, illetve 300 koronánál többre nem rughat. Továbbá a főmérnököknek a felülvizsgálatért és leszámolásért százalékszerű jutalék, a közutalapról 1000 korona személypótlék s a vezetéki alapról 1000 korona tiszteletdíj a vezetésért biztosítottak.

Ezek szerint a mérnöki illetve műszaki hivatal teljes személyzete a következő volna:

a) **Elnökség.**

Főmérnök, illetve műszaki tanácsos, hogy a ker. mérnökök is előléphessenek főmérnökké. **Fogalmazó. Irodatiszt.** Egy gépiró díjok.

b) **I. ker. Olaszi.**

Kerületi mérnök, rajzoló, utmester, seprőmester, utcaseprők, ker. utkaparók.

c) **II. ker. Újváros.**

Mint első kerület.

d) **Magas építési osztály.**

Építőmester, kaszárnya felügyelő.

e) **Raktár.**

Raktárnok egyszersmint gátfelügyelő.

f) **Vízvezeték.**

Könyvelő, felügyelő, főgépész, 2 algépész, két fűtő, medencezőr, három szerelő és szerelő napszamosok.

g) **Színház.**

Felügyelő, gépmester, lakatos legények, két fűtő.

Köszeghy főmérnök javaslatának áttekintésére s tanulmányozására szakértő bizottság kiküldését kéri.

UJDONSAGOK.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-6 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Tisztelgés Radu püspöknek.** Tegnap tisztelgett a nagyváradi róm. kath. papnevelő-intézet tanári kara és előjáróga képviselőiben dr. **Steinberger** Ferencz kanonok, dr. **Némethy** Gyula theologiai tanár és **Osicsay** Lajos aligazgatóval **Radu** Demeter gör. kath. püspöknek. **Steinberger** Ferencz kanonok meleg szavakkal üdvözölte a püspököt, mire **Radu** püspök kitüntető elismeréssel emlékezett meg az intézet áldásos munkájáról. A püspök válasza után hosszasan elbeszélgetett a tisztelgő küldöttséggel, tudakozódva az intézet ügyei iránt.

* **Elmaradt tanács ülés.** Nagyvárad város tanácsa tegnap, szerdán délután nem tartotta meg rendes ülését, tekintettel arra, hogy dr. **Szerecsényi** Pal nagyváradi I. szer. püspök installációja alkalmából tegnap délután fogadta az üdvözölő küldöttségeket, melyben Nagyvárad városa is részt vett. A tanácsülés a jövő hét szerdáján tartatik meg.

* **Ajánlat próba gyalogjáró készítésére.** **Barta** Jenő okleveles mérnök műszaki és építési vállalati irodája Kis-Vardáról ajánlatot adott be a létesítendő gyalogjáró elkészítésére. **Barta** 12 cm. vastagságú betonjárdát portland cementből vegyítve, látható felületén recézve és kövezetszerűleg vonalazva, járdaszélességű és 1 m. hosszú betongerendákkal szegélyezve négyosztóméterenként 3 kor. 90 fillérért hajlandó készíteni. A **Komlóssy** gazd. tanácsos által kívánatosnak vélt 60 cm. élhosszu lapok alkalmazása esetén pedig négyosztóméterenként 4 koronáért vállalkozik. **Barta** öt évig vállal felelősséget munkájáért. A város egy próbaévtelt után, ha a járdá előleges átvételre alkalmas, az összeg 75%-át tartozik kifizetni. A 25% még négy évig mint ingyenes jótállási határidőig benn tartható 5% kamat megfizetése mellett, vagy óvadékképes értékpapirokkal kicserélendő.

Esetleges javítások összege az ingyenes jótállási idő alatt az erőszakos rongálásokat kivéve az összterület 30%-át meg nem haladhatja, ellenkező esetben a város az átvettelt megtagadhatja és új járdá készítésére utasíthatja a vállalkozót. Az árak valamivel magasabbak, mint az augusztus 10-iki versenytárgyalásnál kikötött árak, mely a vállalkozó megjegyzése szerint onnan eredt, hogy ő önként szigorú feltételeket vállalt el. Másrészt kevesebb a munkálat mint eredetileg tervezve volt. Továbbá a 60 cm. lapokból készítendő járdáknál nagyobb a munkadíj. **Barta** kéri, hogy legalább 1500—2000 négyosztóméter területen készíttesse a város a próba gyalogjárót. Kevesebbet nem vállal el. Ha a munka meghaladja a 3000 köbmétert, úgy az egységárakból 10 fillért enged. Az ajánlattal a tanács legközelebb foglalkozik.

* **A Szent János-utcai tűz oka.** Tegnap este fél 9 óra tájt a Szent János-utcai Preisz-fle emeletes ház padlásán az Ausländer cég bérleményét képező rekeszben mosó-ők teregettek, valószínű, hogy gyufát dobhattak el, mert alig hogy távoztak, a padlás ezen részén tűz ütött ki, mely a lécezetet s a tető egy részét elhamvasztotta. Az időjében elérkezett tűzoltóság azonban elfojtotta a tüzet.

* **Kinevezés.** A hivatalos lap tegnapi számában közli, hogy **Darányi** Ignác földmívelésügyi m. kir. miniszter **Balla** Béla közlelési állatorvost a XI. fizetési osztály 3. fokozatába ideiglenes minőségű m. kir. állatorvossá nevezte ki és szolgálattételre Biharvármegye beélti járásába osztotta be.

* **A szállás bére.** Nyácz Sándor gravoji illetőségű csavargót tegnap délután nagymérvű ittasságában elkövetett utcai botrány miatt letartóztaták. A hasonló cselekményeiért már több ízben büntetett embert tegnap este 6 óra tájt egy rendőr lekísérte a tolonczházba. Utközben, a Szent János-utca bejáratánál Nyácz egyet gondolt és a rendőr elől beleszaladt a Körösbe, ahol bele feküdt a vízbe. Majd azután át lábálván a körösön a szürkülő homályban a utolsó parton elhűnt. Uglátszik ionét egyenesen a Kolozsvári-utca 32. sz. a. lakó Tokay Flora korcsmárhoz ment ahol vacsorát kért. A jószívű korcsmáros adott egy tál ételt Nyácznak, aki Köszönöm fejében felfeszítette a belső szobába nyúló ajtót és a korcsmáros vadon új csizmáját elemelvén, megszökött. Ma reggel azután maga a káros csipte el a jeles alakot, amint éppen a lopott csizmát kínálta eladásra. Nyácz lezárattott.

* **Kifogott gyermek hulla.** Tegnap délután 3 óra tájt a Halász-utca végénél a Körös vizében az ott járók egyik gyermek hullát láttak. A teljesen csapasz hullát egy cigányasszony kifogta a víztől, valamelyik jószívű asszony inget adott rá s így került a rendőrségre. A hulla egy 4-5 hónapos fin csecsemő, teljesen sértetlen és friss. A vadállatias auya kiderítésére a rendőrség folyamatba tette a nyomozó intézkedéseket. A hullát valószínűleg törvényszéki boncolás alá veszik.

* **Önyilkos szándék.** A mai rendőri kom-münikéből lemaradt a következő hír: Tegnap délután 4 óra tájt az Andrányi-czég üzletében forgópisztolyt és töltényeket vásárolt a 37-es gyalogezred egyik tizedese, akit különben a tisztí étkezésben is alkalmaztak. A legény, mikor a fegyvert átvette, formálisan elbúcsuzott az őt kiszolgáló segédőtől és meghívta ezt a temetésére. Majd pedig az üzlet mellett levő bor-belyhoz — régi jó barátjához — tért be, ahol szintén és végképpen elköszönt. A sötét szándoku hadfi a Nagyvásár-éren keresztül a Pécze felé távozott el. Andrányiek nyomban bejelentték az esetet a rendőrségnek, ahonnan viszont a várparancsnoksághoz ment értesítéssel, hogy így legalább a katonai-hatóság akadályozza meg a készülő drámát. Ugy ért-sülünk egyebiránt, hogy a tizedest már tegnap óta keresik katonáknál.

* **Temetés.** Nagy részvét mellett temették el tegnap délelőtt Korn Lajos királyi ügyész édesanyját, özvegy Korn Lajosnét. A temetési szertartást **Dencs** János cz. kanonok segédle tel vezette, a háznál törént be-zentelés után a premonstrátek templomába vitték az elhunytat, hol gyászmisét mondtak az elhunyt lelküdvéért. Ennek végeztével megindult a gyászmenet nagyszámu résztvevőtől kísérv az olasz-i temetőbe, hol örök nyugalomra helyezték. A koszorúk feliratai a következők voltak:

A legjobb nagyanyának — Margitka.

A kir. ügyész. — Részvétük jeléül.

A hű barátónak. — Petry család.

Utolsó üdvözléül. — Berta és Mariska,

Veres Sándor. Tisztelet jeléül.

A diszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata rendezte.

* **A Gotterhalte éneklése tévedésből.** Szatmárról jelenük: A gimnázium igazgatósága egy helyi hírlapban nyilatkozatot tesz közbe, amelyben kijelenti, hogy **Reizer** tanár tévedésből kezdte a Gotterhalte dallamát énekelteni, de midő észrevette, hogy nem a királyhimnusz éneklés, maga hagyta abba az éneket és a másik dalba kezdett az ifjuság. Este 9 óra tájban több száz főnyi tömeg zászlók alatt hazafias dalokat énekelve, bejárta az utcákat. A rendőrség nagy aprárussal vonult ki, de dolga nem akadt, mert rendezavarás nem történt.

Figyelem!

Nincs ember Nagyváradon, ki ne ismerne az „**Amerikai Áruházat**,” mely valóban találkozási helye a szép rófos árúk kedvelőinek. Ha vidéki olvasóink között van valaki, ki ezt az üzletet nem ismerne, tekintse meg, melynek óriási rófos és rövidáru raktára bármely fővárosi üzlettel versenyezhet. Itt található a legegyszerűbb cikktől kezdve a legfinomabb áruig minden, ami finomat és szépet az ipar csak produkálhat. Különösen fehérneműekben gyönyörű dolgok, a jó házi vászontól kezdve a legpompásabb kelen-gyégig. Olvasóink tehát saját érdekükben cselekszenek, ha ez igazán jónévű üzletben szerzik be szükségleteiket. 241.

x Felhívjuk olvasóink figyelmét **Andriška** Jenő uri és női divatkereskedő czég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x Felhívjuk t. olvasóink figyelmét **Szabó és Hajnal** jóhírű fűszerkereskedő czég lapunk mai számában levő hirdetésére. 117

x Olvasóink szives figyelmébe ajánljuk finom kalapok, cipők, fehérneműk, s mindennemű uri divatcikk-ek beszerzésére **Fábry Testvérek** elősmert szolid kereszvény kereskedő czéget a Fő utcán; a czég lapunk tárca alatti hirdetése bővebb tájékozást nyújt. 445.

Igazságszolgáltatás.

Sikkasztó helyettes jegyző.

Egy bübötévedt intelligens ember áll most a nagyváradi törvényszék büntető bírósága előtt.

Eveken át folytatott bűnös pénzügyi manipulációk juttatták a vádottak padjára. **Vittenberger** Jakab robohányi helyettes-jegyzőt, a ki mintegy 4000 korona adóösszeget sikkasztott el s a hiányzó összeg leplezésére az adó-lajstromba hamis tételeket vezetett be. Kettős tehát a vád, mely **Vittenberger** Jakabra nehezedik.

Hivatalos sikkasztás büntette egyrészt, hivatalos okirat hamisítás másrészt.

A súlyos vádat a következőkkel okolja meg az ügyészség vádirata:

Vittenberger Jakabot 1899-ben a felfüggesztett robogányi jegyző helyére helyettes jegyzőnek alkalmazták s e minőségben 4 éven át működött Robogányban. Ez idő alatt az adószedés körül ismételt zavarok fordultak elő s e miatt többször panaszt is emeltek a főszolgabírónál, de a számadások szerint mindent igazolni tudott Vittenberger Jakab. Hanem a mikor a robogányi jegyző fejelemi ügye tisztázódott s ismét visszahelyezték állásába, az átadásnál nagy összeg hiány mutatkozott. Ekkor Vittenberger sirva kérte a jegyzőt, hogy ne tegyen feljelentést ellene családjára való tekintettel, mert ő rövid határidőn belül visszapótolja a hiányzó összeget. Ekkor még csak mintegy 800 korona hiány mutatkozott. De Vittenberger rávozása után a számadások tözetes átvizsgálásakor mindegyre nőtt a hiány. Végre bűnvádi feljelentést tett a főszolgabíró Vittenberger ellen s Vittenbergert letartóztatták.

A bűntörvényszék bíróság tegnap tárgyalta Vittenberger bűntörvényszék *Milye* Gyula táblabíró elnökletével. *Vittenberger* tagadja, hogy ő a beszédet adóhól valmit is saját céljaira fordított volna. Allitása szerint az ő odajövelele előtt is zavarosok voltak a számadások s nem az ő mulasztása vagy sikkasztása folytán állott elő a hiány.

A tárgyalás folyamán a tanúk egész sora ellene vall a helyettes jegyzőnek, állitva, hogy kisebb-nagyobb adóösszegeket felvett tőlük minden nyugta nélkül s ez összegeket ismételtelen követelték rajtuk.

A robogányi jegyző is megerősíti a vádiratban foglaltakat elmondva részletesen az átadás történetét s hogy maga Vittenberger elismerte akkor a hiányt s annak pótlására haladékat kért.

A tárgyaláson késő esti órákig a tanúk kihallgatása folyik.

A bizonyítási eljárás után terjesztik elő *Vámosy* ügyész vád- és Dési Géza dr. véd. beszédüket.

NYILTTÉR.

Kedvező alkalom!

Mérsékelt olcsó árak!

Csakis szolid kiszolgálás!

Fémjelzett

arany és ezüst órák és ékszerek.

Nickel és aczél órák.

Fali lógony- és ébresztő órák.

Ezüst és china ezüst evőkészletek.

Ezüst gyermek evőkészletek.

Mindenféle alkalomra való

értékes ajándék tárgyak.

Szemüvegek, hev- és légsúlymérők.

Jól szervezett

óra- és javítóműhely.

Feltétlen jótállás.

Szilágyi Géza^{utóda}

műorás,

Nagyvárad, Szt. László-tér,

a Fekete Sas szálloda épületben.

Csemege szőlő.

Sulkovszky herceg világhírű ménesi rózsabakar szőlőjéből naponta

friss küldemény, *legolcsóbb* napi árban kapható

Mertz Nándor

utóda

csemege üzletében,

Nagyvárad, Körözs-utca.

Telefon 448. sz.

Bumbera Imre

polgári- és papi szabó.

Nagyvárad, új Bazár-épület színház oldal

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni hogy az **őszi és téli idényre** szükséges, mind **legujabb divatnak** és **legjobb minőségű** szöveteim megérkeztek, melyekből a legujabb és legelegánsabb szabás szerint készítek nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét az összes áruimra, melyet **kizárólagosan csak a Főtisztelendő papság részére** tartok. Állandóan nagy választék **revenda, czimáda** és egyházi **kvadrátusokból. Rivétum** fekete és viola színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legczélszerűbb **hit, remény, szeretet övének** (cingulum), mely egyedül **csak nálam szerezhető be.**

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem, meg kell említenem, hogy elvem mind g a jó kiállítás és jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseiket kérve, maradtam kitűnő tisztelettel:

Bumbera Imre,

425. polgári- és papi szabó.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR:

Csütörtök: Szenes legény, szenes leány, Parasztb-élet.

Péntek: Doktor ur.

Sombat: Királyfogás.

Vasárnap: Délután Obrenovits Sándor, este Királyfogás.

Lotti ezredesei. A közönség régi kedvenc operettjét láttuk tegnap a régi jó előadásban. *Parlagi* Kornéliások tapsot kapott, a melyeket meg is érdemelt, mert habár nem is érte el alakítása azt a kitűnő Lottit, a minőt Ámon Margittól megszoktunk, kellemes hangja, ügyes játéka sok tapsot vívott ki. A többi szerep régi jó kezekben volt.

TANUGY.

Értesítés A tanítói rajztanfolyam látogatóival tisztelettel tudatom, hogy f. hó 8., csütörtökön az előadás nem fog megtartatni, hanem e helyett f. hó 13. án kedden d. e. 10-12. ig tartok előadást a szokott helyen, felhasználva a szüreti szüneti a mulasztottak pótlására. Nagyvárad, 1903 okt. 7. *Szűts Izsó*, iparisk. igazgató, a tanfolyam vezetője.

TAVIRATOR.

Szell Kálmán a királynál.

Bécs, okt. 6. (Saját tud. távir.) *Szell* Kálmán másfél órai kihallgatáson volt a királynál s részletesen informálta az uralkodót a legutóbbi alakulásokról. A »Magyar Nemzet« hivatalos értesülés alapján írja, hogy designálás mindeztideig nem történt és hogy *Szell* Kálmán megbízása valószínűtlen. Egyébként *Szell* Kálmán kijelentette, hogy ő a jelen körülmények között nem is vállalná a megbízást, csupán információkat ad a koronának.

Bécs, október 7. (Saját tud. távir.) Délután *Körber* volt kihallgatáson a királynál s kihallgatás után 5 órakor *Szell* Kálmánnal tárgyalt *Körber* miniszterelnök.

Szegedi példára.

Budapest, okt. 7. (Saját tud. távir.)

A Battyány mauzeum egyik koszoruján egy levelet találtak, melynek borítékán e felírás állott: felbontandó. A levélben a 44-ik gyalogezred öreg bakái adnak kifejezést kegyeletes emlékezésüknek s lelkes szavakkal hirdetik, hogy ők is lélekkel óhajtják az osztrák szoldateszka hatalmának megtörését s ha kell, vérüket is készek nemzetünk jogaiért áldozni.

Kossuth koszorujáért.

Szeged, október 7. (Saj. tud. távir.)

Holnap rendkívüli városi közgyűlést tart a városi törvényhatósági bizottság a katonaság kegyeletsértése ügyében. E közgyűlésen egyhangulag a következő felirati javaslatot fogadják el: miután a katonai hatóság a város tulajdonát képező szoborról az arra helyezett koszorut levele eltulajdonította s így nem csak kegyeletsértést, de határozott jogsértést követett el, kérik a belügyminisztert, hogy ennek szigorú megtorlásáért intézkedjék.

Szeged, okt. 7. (Saj. tud. távir.)

A város nyugaloma fel van kavarva. A polgárság elkeseredett az utcák katonai megszállásáért. A sebesültek nagyobb része örök nyomorék marad.

Budapest, okt. 7. (Saj. tud. távir.)

A szegedi vérengzés ügyében a *Magyar Szó* munkatársa meginterjuvulta *Vinkler* őrnagyot, aki kijelentette, hogy ha a katonai parancsnokság úgy viselkedett a mint a hírlapokbau leírva van, akkor a katonaságot semmiféle megtorlás nem érheti, mert teljes szabályszerűen intézkedtek, mert katonai szabályok szerint előleges engedelem nélkül katonák senki emlékszozára nem tehetnek koszorut s ha ez mégis megtörtént, a katonai parancsnokságnak kötelessége volt a koszorut eltávolítani.

A szerkesztőport felelős

Dr. VUCKICS GYULA.

Kiadó lakás.

A Kossuth-utcai Mezey-féle házban egy II. emeleti 6 szoba és mellékhelyiségekből álló lakás f. évi november hó 1-től kiadó.

A várad-velencei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyváradi Takarékpénztárnál. 307.

TELEFON 194.

TELEFON 194.

GYÓRI SÁNDOR

gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő műhelye,

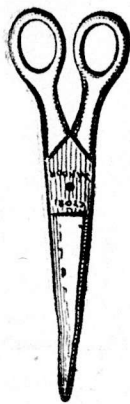
Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy

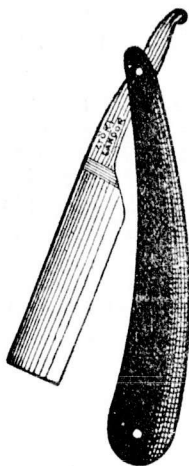
gázerőre berendezett

mű- és homoru köszörülő műhelyemet

a mai kor igényeinek teljesen megfelelően a legmodernebbül felszereltem.

Minden szakmába vágó munkálatok, u. m. ollók, tyukszemvágók, beretvák és mindennemű kések tükörfényesre pallérozása valamint késműves munkák előállítása, a leglelkisemerebb kidolgozás és árszámítás tekintetében a legolcsóbban állítatik elő.

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a saját érdekükben is, hogy óvakodjanak az utcai házaló köszörűsöktől, kik a munkát nevemben szedik össze köszörültetni s azt továbbítják.

295

Kiváló tisztelettel

Győri Sándor.

944—1903 Vh. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyváradi városi kir. járásbírósnak 1903. évi VI. 1646 számú végzésével Dr. Körmendi Gyula ügyvéd által képviselt Herzig Miksa felperes részére Domokos Károly alperes ellen 67 kor. 22 fill. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1617 kor. becsült ingóságokra a nagyváradi városi kir. járásbírósnak fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetvén, annak a felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradon Kolozsvári-utca 61. számú házában leendő megtartására határidőül 1903. évi október hó 15-ik napjának délután 2 órája

tűtik ki, a mikor a bíróság lefoglalt butorok és egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttől vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számított.

Kelt Nagyváradon, 1903. évi szeptember hó 30. napján.

443.

Batig Ferencz,

kir. bír. végrehajtó.

Üzletmegnyitás!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy helyben a Zöldfa-utca 36. sz. alatt (a Zöldfa szállodával szemben)

Bank- és váltóüzletet

és

Osztálysorsjáték főárudát

nyitottam.

Üzletköröm:

Sorsjegyek és mindenféle értékpapírok vétele és eladása.

Idegen bankjegyek, ércpénzek és kisorsolt sorsjegyek beváltása.

Előleg nyújtása mindenféle értékpapírokra: helyi és vidéki pénzügyi részvényekre.

Osztálysorsjegyek elárúsítása eredeti árral.

Igérvények elárúsítása minden huzáshoz.

Szelvények beváltása, sorsjegyek utánnézése díjmentesen.

442.

Tisztelettel:

VÉCSI IGNÁCZ.

Andriska Jenő

RÖVIDÁRU, NŐI- és FÉRFI

SZABÓKELLÉKEK

és DIVATÁRUK RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Szent László-tér 1. szám.

Őszi idényre

ajánlom a kitünőnek elismert, glace, svéd és szarvasbőr keztüimet a következő áron:

1 pár női glacé keztü70, —.85, 1.— frt.

1 pár női svéd 1.30, 1.50 *

Vizben mosható női szarvasbőr keztü 1.10, 1.40 *

Férfi glace keztü 1 frttől feljebb

Férfi özbőr, szarvasbőr valamint noppa keztüik nagy választékban.

140

Keztüik tisztítása páronként 12 kr.

A legújabb ruhadiszek: csipkék, boak, színházi sawlok, esőernyők, harisnyák, bélések, állandóan nagy választékban.

Férfi ingek, gallérok, kényelők, nyakkendők, lábtyúk, harisnyák, harisnya kötők, nadrágtartók a legjobb minőségben és minden a legolcsóbb

SZABOTT ÁRAKON!

Kézimunkák és hozzávalók. Női és férfi szabó-kellékek.

Mindennemű rövidárak. Pipere czikkek.

TELEFON 488.

TELEFON 488.

Keztü gyári raktár!

Derékfűző (Mieder)

Belegyűjtési kötszerek és gumitárak!

Magyar gyártmány!

Honi ipar!

„EMKE” padlófénymaz.

A közeledő idény alkalmával van szerencsém a t. közönségnek szives figyelmét felhívni saját gyártmányu »EMKE« padló és parkette fénymazamra, mely gyors száradása, szép fénye és tartóssága által az összes eddigi gyártmányokat felülmulja.

Mindenki, aki ezen »EMKE« fénymazakat használja, nemcsak egy honi iparág fejlődését mozditja elő, hanem hazafias és közművelődési célokat is szolgál. A gyárat az »EMKE« rendszeresen ellenőrzi.

„Emke” padló fényezőmaz	1 kgros üvegekben v. dobozokban	2	kor. — fill.
„Emke” parkette fénymaz	1	2	» 80 »
„Linoleum”	1	1	» 40 »

Szives megbizásait kérve, vagyok

897.

kiváló tisztelettel:

BERKES BERTALAN.

Fő-üzlet: Zoldfa-utca. Telefon szám 180.
Videki telefon összeköttetés.

Fők-üzlet: Feslek különlegességek raktára. Fő-utca.
„Bazar”-épület. Telefon sz. 393.

Kizárólagos női és gyermek-divat és kézimunka-üzlet.

EISLER BERTALAN

NAGYVÁRAD, Olaszi, Fő-utcz.

Ujdonságok nagy választékban! Szmirna gobelin, congré északi (Nordis) és damaszt kezdett és egy-egyzett kézi munkákban, minden hozzá való anyaggal; iskola kötény, gyermek felöltő, sapka, fejkötő és kalap; Ujdonságok!! Flanell, barchet és szövet gyermek ruhák; leány- és női fehérneműek. 292.

Nagy választék Női és Gyermekek Esőernyő, batiszt Zsebkendő, selyem Echarps és fejkendőiben.

Kizárólag csak női és gyermek **harisnyák** nagy választéka. — **Zachariás** és **prágai glace keztyük** és **női pipere czikkek.**

➔ **Mindennemü női szabó-czikkek. Ujdonságok csipke, aplicatio és medaillonokban.** ➔

➔ **Új gőzmosóda.** ➔

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni a n. érdemü közönséget, hogy

Nagy-Váradon, Gilányi-sor 5—7. szám alatt kizárólag e célra épített telepünkön **mechanikai gőzmosódát létesítettünk.**

A gőzmosódát *f. hó 15-én d. e. 1/2 11 órakor* megnyitjuk. A megnyitásra Nagyvárad város n. érdemü közönségét, t. hölgyeit és urait és a tiszt urakat tisztelettel meghívjuk, a mikor az *Amerika, Anglia és Németország*ból beszerzett, legujabb és leglökéletesebb, mosó, facsaró, keményítő, vasaló és gömbölyítő gépeket üzemen bemutatjuk.

Elvállalunk minden *női, férfi, gyermek fehérnemű, háziruha, csipke és diszholmi, női kelengyét*. felelősséget vállalva aziránt, hogy vegyi avagy marószereket nem használunk, hogy gépeink a ruhákat nem rongálják, hogy pontosan és gyorsan szolgáljuk megrendelőink mosását, vasalását el- hazaszállítását.

Sürgős esetekben a d. e. 10 óráig átadott ruhákat még aznap haza szállítjuk.

Megrendelést **telephon (398.)** útján is elfogadunk és azonnal elszállítjuk a ruhákat.

Panaszkönyv, minden ruha elvitel és hazaszállításakor a t. megrendelőink rendelkezésére áll és minden nap elintézt nyer.

Nőlen és katonatiszt urak részére havonkénti általány összegben, mosás bérletet rendszeresítettünk.

Elszállítjuk, kimossuk, kivasaljuk és haza szállítjuk minden bérlőnek, *havonként 10 korona lefizetése* ellenében, bármily minőségü és mennyiségü, tulajdonát képező és általa használt fehérneműit: u. m. *ing, gallér, kézelő, hálóing, alsónadrág, harisnya, zsebkendő, törülköző és fehér-mellény.* Ha a mosó bérlet egy ágy huza-tására is kiterjesztetik, ezen esetben **a havi általány összeg 12 korona.**

Katonatiszt urak részére, ágynemű nélkül, a havi általány összeg 7 korona, az ágyneművel együtt 10 korona.

Vállalatunkat a n. é. közönség jóindulatába és pártfogásába ajánlva

444

kiváló tisztelettel

A Nagyváradai vendéglősök, szállodások és kávéosok
gőzmosóda és szikvizgyár részvénytársasága.